Ազգ
Azg
armenian daily
14 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1998 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ # 2 (1505)

Շառլ Ազնավուրի բարեգործական ակցիայի գումարը եռապատկվելու է

ԵՐԵՎԱՆ, 13 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հունվարի 4-ին Շառլ Ազնավուրի բարեգործական համերգից եւ նրա կազմակերպած ճաշկերույթից գոյացած ամբողջ գումարը, որ կազմում է մոտ 950 հազ. ԱՄՆ դոլար, կտրամադրվի Հայաստանի բոլոր 11 մարզերում դպրոցների վերականգնմանը: Գումարը կհանձնվի Սոցիալական ներդրումների հայկական հիմնադրամին (ASIF), որը, ըստ Համաշխարհային բանկի վարկային ծրագրի, զբաղվում է Հայաստանի սոցիալական ենթակառուցվածքի վերականգնմամբ: Վերոհիշյալ 950 հազար դոլարից 200 հազարը հավաքվել է համերգի ժամանակ, իսկ 750 հազ. դոլար կազմել է ճաշկերույթի ընթացքում հանգանակված գումարը: Ամենախոշոր գումարները՝ 200-հազարական դոլար, նվիրաբերել են Վաչե Մանուկյանը եւ Հրայր Հովնանյանը: Հիշեցնենք նաեւ, որ Փարիզում կայացած համերգին ներկա էին Ֆրանսիայի նախագահ Ժակ Շիրակը եւ Հայաստանի նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը, Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Առաջինը, պետական այլ անձինք:

Ինչպես հայտնեց ASIF-ի գործադիր տնօրեն Գագիկ Խաչատրյանը, հիմնադրամը պատրաստվել է եռապատկել այդ գումարը, ավելացնելով մոտ 2 մլն. դոլար: Ըստ պրն. Խաչատրյանի, տվյալ ծրագրի շրջանակներում 1998 թվականի ընթացքում կվերականգնվի 40-ից 50 դպրոց: Շինարարությունը կսկսվի հունվարին, «Ազնավուր-Հայաստան» բարեգործական կազմակերպության հետ համատեղ նախագծերի ընտրություն կատարելուց հետո:

ՆՈՐ ՏԱՐԻ

Ժողովրդի համբերության ամրոցն առայժմ անխոցելի

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Մի Ամանոր էլ «գլորեցինք» (արդեն նաեւ հին տոմարով, որ շատերի կարծիքով, իսկական Ամանորն է), Հայաստանի անկախ հանրապետությունը մի տարով էլ մեծացավ, հուսանք, մոտեցնելով անցման քմահաճ, հաճախ տրամաբանությանը չենթարկվող ժամանակաշրջանի ավարտը: Եթե 1997-ն ուշագրավ էր քաղաքի տարբեր հատվածներում առկայծող մեծ ու փոքր տոնածառերի լույսերի առատությամբ, ապա այս տարի շեշտադրումը փոխվել էր դեպի բազմագույն փուչիկների մարգարտաշարեր, որոնց առաջատարն, ինչպես եւ պետք է լիներ, հանրապետության գլխավոր հրապարակի մի ծայրից մյուսը ձգվող ծիածանակերպ փուչիկաշարն էր: Վերջինս, ճիշտ է, չդիմացավ մինչեւ «վերջ», բայց գլխավոր տոնածառը, որ փոխելով նստավայրը, առք-փառք բազմել էր գլխավոր շատրվանի պատվավոր տեղում, շատ էլ չտուժեց դրանից: Փայլփլուն, ճչան զարդերով պարուրված բեմա-

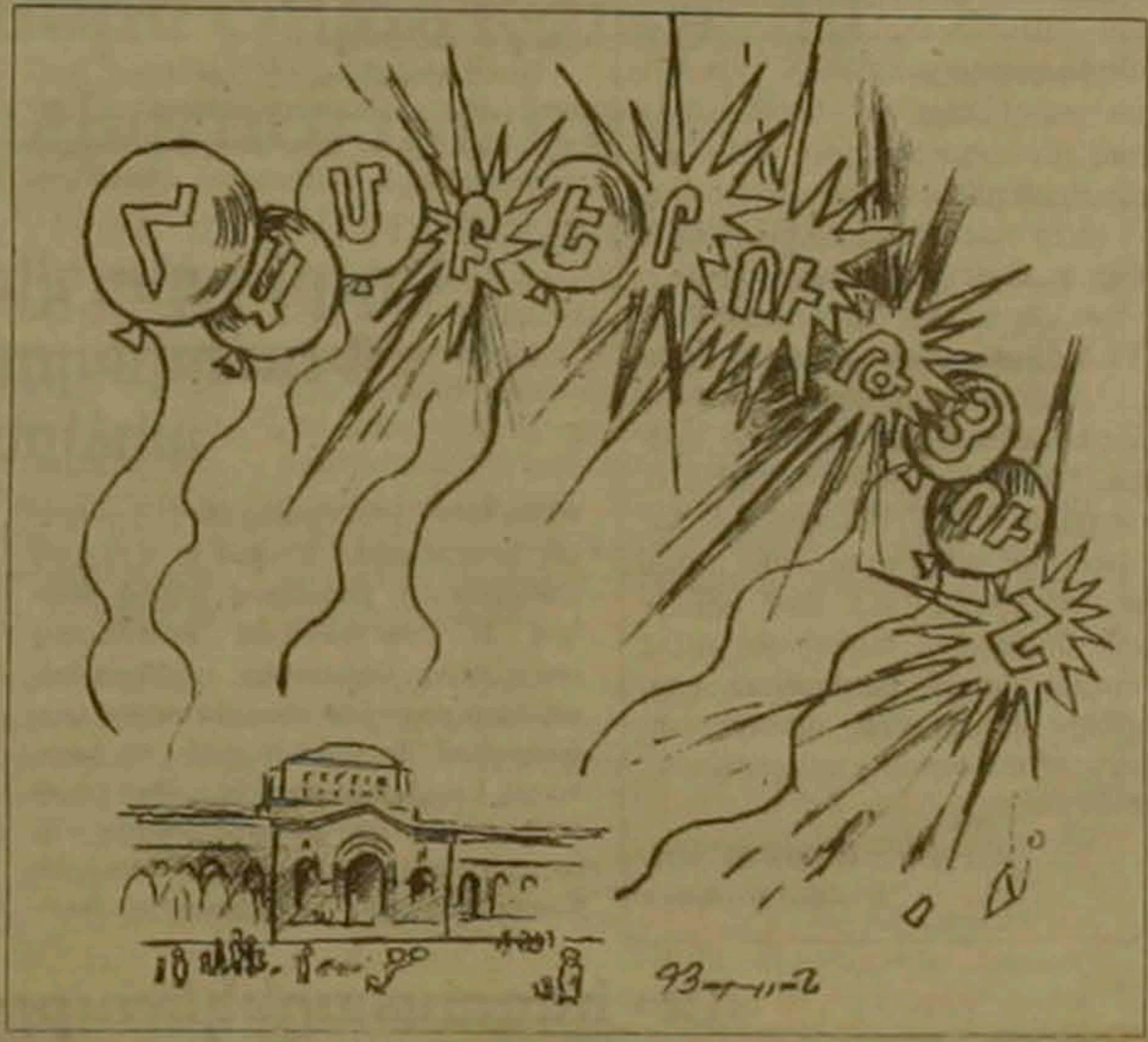

հարթակն ընդարձակ էր, ավելի հյուրընկալ, քան նախորդ տարի, ոստիկանների ներկայությունն էլ պակաս նկատելի էր, թեեւ կարգուկանոնի անխոնջ պահապանները ամանորյա տոնահանդեսների ընթացքում փոքրիկներին (հարկ եղած դեպքում նաեւ ծնողներին) սաստելու առիթը չէին կորցնում:

Քաղաքապետարանն այս անգամ էլ շռայլ էր քաղաքի գլխավոր հրապարակի տոնական հանդերձանքի նկատմամբ եւ վերահաստատեց, որ կարողանում է անակնկալներ մատուցել երեւանցիներին: Տոնական նորանոր տարրերով ըստ անհրաժեշտության համալրվող հրապարակը շարունակում է զգեստափոխվել նույնիսկ այս օրերին եւ, հունվարի 12-ին՝ հին Նոր տարվա նախօրեին տպավորիչ նվեր ստացավ սրտացավ «տերերից» ժամանակից շուտ տեղի տված փուչիկների շարանի փոխարեն, հիշեցնելով, որ տոնը շարունակվում է:

Տես • էջ 2

ԵՐԵՎԱՆ

Հայաստանը եւ Ղարաբաղը չհանգեցին համաձայնության

ԵՐԵՎԱՆ, 13 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՍՆԱՐ: Հայաստանը եւ ԼՂՀ-ն չկարողացան Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության կարգավորման հարցում միասնական դիրքորոշման հանգել: Այս մասին հայտնեց ՀՀ արտաքին գործերի առաջին փոխնախարար Վարդան Օսկանյանը «Ազատություն» ռադիոկայանի խնդրանքով մեկնաբանելով օրերս Երեւանում Հայաստանի անվտանգության խորհրդի ընդլայնված նիստի արդյունքները, որին մասնակցում էին ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանը, վարչապետ Լեոնարդ Պետրոսյանը եւ պաշտպանության նախարար Սամվել Բաբայանը:

Վարդան Օսկանյանի խոսքերով, պաշտոնական Երեւանը հանդես է գալիս Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության կարգավորման այսպես կոչված փուլային տարբերակի օգտին, մինչդեռ Ստեփանակերտը շարունակում է ընդունել հակամարտության կարգավորման փաթեթային եղանակը:

Վարչապետը տեղակալների է հանում

Համաձայն վարչապետ Ռոբերտ Քոչարյանի հունվարի 13-ի որոշումների, բնապահպանության նախարարի տեղակալի պաշտոնից ազատվել է Սոս Խանզադյանը, տրանսպորտի եւ հաղորդակցության նախարարի տեղակալի պաշտոններից՝ Էդուարդ Խաչիկյանը եւ Սլավիկ Հայրապետյանը, կապի նախարարի տեղակալի պաշտոնից Սոս Հայրապետյանը, վիճակագրության, պետական ռեգիստրի եւ վերլուծության վարչության պետ-նախարարի տեղակալի պաշտոնից՝ Ասողիկ Միրզախանյանը: Վարչապետի մեկ այլ որոշմամբ Սոս Շահնազարյանը նշանակվել է տրանսպորտի նախարարի տեղակալ:

ՀՀ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ՄԱՄՈՒԼԻ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Թուրքիա. Հազարավոր գյուղեր մեկուսացած ձյան պատճառով

ԱՆԿԱՐԱ, 13 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հունվարի 13-ին տեղացած ուժեղ ձյան պատճառով արեւելյան Թուրքիայի հիմնականում քրդերով բնակեցված հազարավոր գյուղեր կտրվել են կենտրոնից, հաղորդել է թուրքական «Անատոլու» գործակալությունը: Էրզրումի, Աղրիի, Կարսի, Մուշի, Բինգոլի, Տունջելի եւ Արդահանի նահանգների որոշ վայրերում ձյան բարձրությունը հասել է երկու մետրի: Որոշ շրջաններում ջերմաստիճանը իջել է մինուս 30 աստիճանի:

Մինչ Եվրամիությունը կհասնի, Ալժիրում դեռեւս մորթում են

13 ՀՈՒՆՎԱՐ, RFI: Ալժիրում չեն դադարում զանգվածային արյունալի ահաբեկչության դեպքերը: Այսօրվա ալժիրյան անկախ թերթերի վկայությամբ, կիրակի օրը մայրաքաղաքի Սիդի Ահմեդ եւ Հաուշ Սահրաուի արվարձաններում առնվազն 400 խաղաղ բնակիչներ են զանգվածաբար սպանվել իսլամ մոլեռանդ ֆանատիկոսների կողմից: Եվրամիության 15 անդամների արտգործնախարարությունների քաղաքական տնօրենները Բրյուսելում այսօր սկսեցին այսպես կոչված «ԵՄ-ի եռյակ» առաքելության կազմավորումը, որը մոտակա շաբաթվա ընթացքում կայցելի Ալժիր:

Իսրայելը ներկայացրեց իր պայմանները, իսկ պաղեստինցիները սկսեցին դրանք կատարել

13 ՀՈՒՆՎԱՐ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ», DW, BBC: Իսրայելի վարչապետ Բենյամին Նաթանյահուի կառավարությունը հաստատեց այն նախապայմանների ցանկը, որոնց կատարման դեպքում իսրայելյան զորքերը դուրս կբերվեն Հորդանան գետի արեւմտյան ափից: Դա տեղի կունենա այն դեպքում, եթե պաղեստինյան ոստիկանությունը ուժեղացնի պայքարը ծայրահեղականների դեմ, զինաթափի նրանց եւ կասկածյալ ահաբեկիչներին հանձնի Իսրայելի իշխանություններին: Այնինչ պաղեստինցի բարձրաստիճան բանագնաց Սայեդ Էրեքաթն այդ ցուցակն անվանեց «նոր խաղ՝ բանակցությունները ձգձգելու համար»: Հաջորդ շաբաթ ԱՄՆ-ի նախագահ Բիլ Քլինթոնը Վաշինգտոնում հանդիպելու է Նաթանյահուի եւ Պաղեստինի առաջնորդ Յասեր Արաֆաթի հետ: Մինչդեռ այսօր Պաղեստինի անվտանգության ուժերը Նաբլուս քաղաքում խուզարկեցին «Համաս» մահմեդական զինյալ կազմակերպության պայթուցիկ նյութերի պատրաստման արտադրամասը, հայտնաբերելով 700 կգ պայթուցիկ նյութ եւ ձերբակալելով կազմակերպության 4 անդամների: Իսրայելի կենտրոնական ռազմական օկրուգի գլխավոր հրամանատար գեներալ Դայանն այդ կապակցությամբ հայտարարեց, որ Իսրայելից նախնական ինֆորմացիա ստացած պաղեստինցիներն այդ գործողությունն իրագործելիս գործեցին վճռականորեն եւ պետք է սեփական նախաձեռնությամբ նույնպես այդպես գործեն:

50 տարի անց էլ Գերմանիան չի հրաժարվում պատասխանատվությունից

13 ՀՈՒՆՎԱՐ, BBC: Գերմանիայի կառավարությունը համաձայնվեց Արեւելյան Եվրոպայի եւ նախկին ԽՍՀՄ-ի՝ նացիզմից տուժած հրեաներին փոխհատուցում վճարելու համար ստեղծել հիմնադրամ: Շուրջ 440 մլն դոլար կազմող այդ հիմնադրամից կարող են օգտվել այն անձինք, որոնք Գերմանիայից ավելի վաղ չեն ստացել փոխհատուցում:

Գերմանիայի ներկայացուցիչների խոսքերով, այդ հիմնադրամի ստեղծումն ապացուցում է, որ երկրորդ աշխարհամարտի ավարտից 50 տարի անց էլ Գերմանիան չի հրաժարվում իր պատմական պատասխանատվությունից: Երկրորդ աշխարհամարտի ավարտից հետո նացիզմից տուժած հրեաներին Գերմանիան արդեն իսկ վճարել է շուրջ 60 մլրդ դոլար: Սակայն «սառը պատերազմի» տարիներին Արեւելյան Եվրոպայի հրեաները զրկված էին փոխհատուցում ստանալու իրավունքից: Այժմ այդ հրեաները, սկսած 99 թվականից, կստանան մոտ 150 դոլարի չափով ամսական թոշակ, եւ այդ թոշակը կբաշխեն հրեական կազմակերպությունները: Իսկ Գերմանիան 99 թվականից սկսած 4 տարի շարունակ, տարեկան 110 մլն դոլար կտրամադրի այդ հիմնադրամին:

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ

Բեյրութում ստեղծվեց ՌԱԿ անկախ շրջանային վարչություն

Բեյրութից՝ Ռամկավար ազատական կուսակցության Լիբանանի միացյալ ակումբների առաջին պատգամավորականի դիվանի ատենապետ Արթուր Վայեճյանի եւ ատենադպիր Մինաս Գանգրունու ստորագրությամբ ստացված հաղորդագրությունը տեղեկացնում է, որ դեկտեմբերի 23-ին, Բեյրութի «Թաուըր» հյուրանոցի դահլիճում հավաքված ՌԱԿ Լիբանանի շրջանակի 10 ակումբների 50 ներկայացուցիչներ, կուսակցության ներսում ստեղծված իրավիճակը քննելուց հետո հանգել են եզրակացության, որ անհրաժեշտ է ստեղծել նոր, անկախ շրջանային վարչություն, որի առաքելությունն է լինելու վերահաստատել օրինականությունը կուսակցության ներսում եւ համախմբել պառակտված շարքերը: Նրանք հատկապես շեշտել են, որ Հակոբ Գասպարճյանի գլխավորած կենտրոնական վարչությանն անցնող 12 ամիսների ընթացքում չի հաջողվել համերաշխություն ապահովել ՌԱԿ Լիբանանի շրջանակի ներսում, որի հետեւանքով նա ստիպված է եղել իրարահաջորդ 3 վարչություններ ստեղծել, բոլորն էլ նշանակովի:

Արթուր Վայեճյանի եւ Մինաս Գանգրունու ժողովի դիվանի անդամ ընտրվելուց հետո, վերջիններս անց են կացրել վարչության ընտրություն: Մեծամասնության քվեներով վարչության ատենապետ է ընտրվել Հակոբ Սյուղճյանը, Գերմանիայում մասնագիտական կրթություն ստացած հարգված մի անձնավորություն, որ «վարչապետական» դրությամբ կազմել է իր վարչությունը հետեւյալ կազմով՝ փոխատենապետ Պողոս Ասատուրյան, ատենադպիր Վիգեն Ասիլյան, գանձապահ Վարդեվառ Եալմանյան, խորհրդականներ Հրաչ Կոստանյան, Արա Ազնավուրյան եւ Զավեն Ասատուրյան: Կազմը հաստատվել է մեծամասնության ձայնով:

Հայկաշեն Ուզունյանի նախագահությամբ գործող ՌԱԿ Կենտրոնական վարչության Բեյրութի անդամներ Նար Խաչատրյանի եւ Հարութ Սակարյանի ներկայությամբ «հայրենիքին, ազգին եւ կուսակցությանը» հավատարիմ ծառայելու երդմնատվությունից հետո, նորընտիր շրջանային վարչության ատենապետ Հ. Սյուղճյանը ելույթ է ունեցել եւ ներկայացրել է իր աշխատանքային ծրագիրը եւ շեշտել վարչության գործերում թափանցիկություն ապահովելու անհրաժեշտությունը:

Ժողովը անօրինական է հռչակել 1995 թ. սեպտեմբերին Կիպրոսում ՌԱԿ 19-րդ ընդհանուր պատգամավորական ժողովից բխած եւ Հակոբ Գասպարճյանի գլխավորած վարչությունը եւ իր հավատարմությունը հայտնել Հ. Ուզունյանի գլխավորած Կենտրոնական վարչությանը: Միաժամանակ, ինչպես տեղեկացնում է հաղորդագրությունը, ժողովը որոշում է կայացրել հիմնելու ՌԱԿ նոր ակումբ՝ ազգային-կուսակցական բազմավաստակ գործիչ պրոֆ. Բարունակ Թովմասյանի անունով:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ընթացիկ

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

«Ադրբեջանի առավելությունը ժամանակավոր բնույթ է կրում»

«88-ից սկսած ԱՄՆ-ի հայկական համագումարը ակտիվորեն աջակցում է Ղարաբաղի հայերի ազատագրական պայքարին»: Այդ մասին «Ազգի» թղթակցին ասաց օրերս ԼՂՀ ժամանած Ամերիկայի հայկական համագումարի գործադիր տնօրեն Ռոս Վարդյանը: Նրա տեղեկատվությամբ՝ ԱՄՆ հայությունը, որը համակարծիք է ղարաբաղյան հարցում, կշարունակի բոլոր միջոցները ձեռնարկել արցախահայության դարավոր իղձերի իրականացման համար: Յուրաքանչյուր 6 ամիս համագումարի եւ ՀՅԴ նախաձեռնությամբ տեղի են ունենում ԱՄՆ հայկական շահագրգիռ կառույցների համատեղ ժողովներ՝ հետագա գործունեությունը համակարգելու եւ նոր ծրագրեր մշակելու նպատակով:

Մեկնաբանելով վերջերս ԱՄՆ-ում նկատվող ադրբեջանական լոբբինգի ակտիվացման փաստը, պրն Վարդյանը մասնավորապես նշեց, որ ԱՄՆ-ում գործում են մի շարք օրենքներ, որոնք արգելում են երկրի օրենսդրությանը հակասող եւ այլ պետությունների քաղաքական ուժերի կամ անհատների կողմից իրականացվող լոբբիստական ցանկացած գործունեություն: Ըստ պրն Վարդյանի, Ադրբեջանը ժամանակավոր առավելության է հասել նավթային ընկերությունների հետ համագործակցելու բնագավառում, որովհետեւ «նրանք կարող են խրախուսել կամ պատժել որոշ ընկերությունների, բայց դա կապված չէ նրանց մասնավոր ունակությունների հետ»: Անդրադառնալով ԱՄՆ հայկական եւ նավթային լոբբիստական կառույցների օրեցօր սաստկացող դիմակայության խնդիրներին, պրն Վարդյանը տեղեկացրեց, որ առճակատումն առկա է 2 մակարդակի վրա: «Նախ եւ առաջ մենք քննադատում ենք նավթային ընկերություններին, որովհետեւ նրանք ընդունել են այլ երկրի քաղաքական սկզբունքները, ու երկրորդը, մենք պահանջում ենք, որ ցանկացած որոշում ընդունելիս նրանք ենթարկվեն մեր ամերիկյան օրենքներին: Ոտնահարվում է նաեւ կաշառակերության մասին ԱՄՆ օրենքը: Նրանք կաշառում են համապատասխան կառույցների ներկայացուցիչներին, փաստորեն Ադրբեջանում Անգլիայի դեսպանը դա նշեց շատ բացահայտորեն: Ասացվում է այնպես, որ ԱՄՆ նավթային լոբբին արհամարհում է երկրի քաղաքական շահերը», ասաց Ռ. Վարդյանը: Նման պայմաններում ԱՀՀ-ն մտադիր չէ հանդես գալ պասիվ դիտորդի դերում եւ վճռականորեն կպահանջի երկրի ղեկավարությունից միջոցներ ձեռնարկել ադրբեջանամետ կառույցների ապօրինի գործունեությանը վերջ տալու ուղղությամբ: «Նավթային լոբբին մեծ ազդեցություն է գործում ԱՄՆ հարկային քաղաքականության եւ հարկային օրենքների ընդունման վրա, բայց այնքան էլ արդյունավետ չէ նրա գործունեությունը միջազգային քաղաքականության բնագավառում, որովհետեւ նրանք ավանդույթներ չունեն այդ ոլորտում: Գերնպատակը շահույթ ստանալն է ու միայն դրանով են նրանք առաջնորդվում», տեղեկացրեց Ռ. Վարդյանը: Մեր այն հարցին, թե ինչպե՞ս են զարգանում համագումարի հարաբերությունները լոբբիստական այլ կառույցների, հատկապես ԱՄՆ հրեական ազդեցիկ կազմակերպությունների հետ, Ռ. Վարդյանը նշեց, որ «երբեմն նույնիսկ համագործակցում ենք», թեպետ պահպանվում են սկզբունքային լուրջ տարաձայնությունները Իրանի եւ Թուրքիայի հարցերում:

Հիրավի, դժվար է թերագնահատել ԱՀՀ ազգանպաստ գործունեությունը ԱՄՆ-ում հայկական շահերի պաշտպանության առումով, թեպետ, ինչպես ժպիտով նշում է Ռ. Վարդյանը, «մենք հասկանում ենք, որ հզոր ենք, բայց ոչ այնքան, որքան դա ներկայացվում է, երբ ամերիկյան մամուլում հանդիպում ենք որեւէ հրապարակման հայկական լոբբինգի հզորության վերաբերյալ, ընդունում ենք դա որպես հաճոյախոսություն»:

ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ
Ստեփանակերտ

ԲԱՔՈՒ

Թուրքիայի դեսպանը համոզված է, որ կասպյան նավթը կփոխադրվի Բաքու-Ջեյհան նավթամուղով

ԲԱՔՈՒ, 13 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԹՈՒՐԱՆ: Ադրբեջանում Թուրքիայի դեսպան Ֆարուք Լոգօղլին համոզված է, որ կասպյան նավթը փոխադրվելու է Բաքու-Ջեյհան նավթամուղով: Թուրան գործակալությանը տված իր հարցազրույցի ժամանակ նա նշել է, որ այդ հարցի վերաբերյալ որոշումը կարող է ընդունվել այս տարվա հոկտեմբեր-նոյեմբեր ամիսներին: Դեսպանի ասելով, Թուրքիայի վարչապետ Մեսութ Յըլմազը վերջերս Բաքու կատարած այցելության ժամանակ հավաստիացրել է Ադրբեջանի ղեկավարությանը, որ իր երկիրը պատրաստ է կառուցել Բաքու-Ջեյհան նավթամուղը: Նա նշել է, որ նավթամուղը կարող է անցնել Հայաստանի կամ Վրաստանի տարածքով: Ընդսմին «նավթամուղը Հայաստանի տարածքով կարող է անցնել միայն այն դեպքում, երբ լուծվի Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտությունը, եւ Ադրբեջանը տա իր համաձայնությունը», ասել է դեսպանը:

Թուրք դիվանագետի կարծիքով, Ռուսաստանը չի կարող դուրս մնալ Միջին Ասիայի եւ Անդրկովկասի նավթի արտահանման ծրագրերից: Անկարայի կարծիքով, այս հարցում համագործակցությունը Ռուսաստանի հետ կարող է շահավետ լինել: Ռուսաստանն իր հերթին պետք է ընդունի Թուրքիայի դերն այս տարածաշրջանում: «Եթե Մոսկվան ցանկություն հայտնի մասնակցելու Բաքու-Ջեյհան նավթամուղի կառուցմանը, ապա Թուրքիան դեմ չի լինի դրան», նշել է Լոգօղլին:

Սրա հետ մեկտեղ Անկարան պաշտպանում է այն տարբերակը, որով նախատեսվում է թուրքմենական գազը եւ ղազախստանյան նավթը Թուրքիա փոխադրել Ադրբեջանի տարածքով: Պաշտոնական Անկարայի ներկայացուցիչներն այս հարցի շուրջ մշտական բանակցություններ են վարում մերձկասպյան պետությունների ղեկավարների հետ: Բացի դրանից, Թուրքիայի նախագահ Սուլեյման Դեմիրելը խնդրել է Ադրբեջանի ղեկավարությանը թուրքական TPAO նավթաընկերությանը թույլատրել մասնակցելու ապագա նավթային նախագծերին: «Թուրքական կողմը կցանկանար ստանալ այդ նախագծերի բաժնետոմսերի 20 տոկոսը», ասել է Ֆարուք Լոգօղլին:

Ադրբեջանը վերադարձնում է Ֆրանսիայում տպված իր անձնագրերը

ԲԱՔՈՒ (AFP): Ադրբեջանը մերժեց ընդունել Ֆրանսիայում տպված իր 4 միլիոն անձնագրերը, բողոքելով դրանց որակից եւ պարունակած բազմաթիվ սխալներից: Փոխարենը, անձնագրերի տպագրության նոր պատվեր տրվեց կանադական մի ընկերության, որ խոստացել է ավելի որակով եւ ավելի էժան տպել դրանք, հայտարարեց Ադրբեջանի արտգործնախարարության բանբեր Գաբիլ Քոչարլին հեռախոսային հարցազրույցի ընթացքում: Նա ասաց, որ Ադրբեջանը 600 հազար դոլար էր վճարել Ֆրանսիայում տպված իր անձնագրերի համար, որոնք առաջինն էին լինելու երկրի անկախացումից հետո: Ֆրանսիական համապատասխան ընկերության հետ վեճը ստիպեց Ադրբեջանի խորհրդարանին անցկացնելու մի որոշում, որ մինչեւ առաջիկա հունիս ամիսը ուժի մեջ է թողնում խորհրդային շրջանի անձնագրերը:

Սյունիքի պատվիրակությունը Արցախում

Հունվարի 13-ին Ստեփանակերտ ժամանեց ՀՀ Սյունիքի մարզի պատվիրակությունը: Գորիսի քաղաքապետ Սուրիկ Խաչատրյանի գլխավորած պատվիրակության կազմում էին նաեւ Ղափանի եւ Քաջարանի քաղաքապետերը, մարզային եւ քաղաքային վարչակազմերի մի խումբ պատասխանատու աշխատողներ:

Այցի նպատակը սահմանակից երկու հայկական տիրույթների միջեւ ամենասերտ համագործակցության ծավալումն է տնտեսական, մշակութային եւ հասարակական-քաղաքական ոլորտներում: Օրվա առաջին կեսին պատվիրակության հետ հանդիպմանը մասնակցեցին ԼՂՀ ԱԺ նախագահ Օլեգ Եսայանը, փոխվարչապետ Ժ. Պողոսյանը, պաշտպանության նախարար Սամվել Բաբայանը եւ պաշտոնական այլ անձինք: Քննարկվեցին երկու հարեւան տարածքների տնտեսական ինտեգրացման, Արցախի ազատագրական պայքարի 10-րդ տարեդարձի տոնակատարության շրջանակներում համատեղ միջոցառումների անցկացման եւ երկուստեք հետաքրքրություն ներկայացնող մի շարք հարցեր: Արցախյան կողմը հյուրերի քննարկմանը ներկայացրեց ԼՂՀ-ի եւ ՀՀ Սյունիքի մարզի միջեւ բազմակողմանի համագործակցության ամրապնդման եւ ընդլայնման կոնկրետ միջոցառումների ծրագրի նախագիծ: Օրվա երկրորդ կեսին պատվիրակությանն ընդունեց ԼՂՀ նախագահ Ա. Ղուկասյանը: Ողջունելով հյուրերին եւ ընդգծելով Սյունիքի եւ Արցախի պատմական ճակատագրերի ընդհանրությունը, Ա. Ղուկասյանը մեկ անգամ եւս փաստեց ԼՂՀ դիրքորոշումը եւ ավելացրեց, որ Արցախի խնդիրը համայն հայության խնդիրն է: Պատվիրակության ներկայացուցիչները նշեցին, որ այցի նպատակներից մեկը ԼՂՀ քաղաքական իրավիճակի պարզաբանումն էր, քանի որ Սյունիքի ժողովուրդը անհանգստացած է Արցախի ճակատագրով:

Վ. Ա.

«Ար» հեռուստաընկերությունը մեկ տարեկան է

«Ար» հեռուստաալիքը մեկ տարեկան է: Հասկանալի է, որ մանկիկի մեկ տարին ավանդական 12 ամիս չէ: Ազգային հեռուստատեսությունն այնքան տկար է (քաղաքական եւ ինտելեկտուալ ընկալման հարցում), որ ցանկացած հեռուստաալիք այլընտրանք է դառնում: Ուղիղ մեկ տարի առաջ «Ար»-ը ներխուժեց մեր եթեր՝ ծնելով մի նոր ընտրություն: Սխալ կլինի մտածել, որ «Ար»-ում ամեն բան փաստարկված է: Ավելին՝ «Ար»-ն այն հեռուստաընկերությունը չէ, որ կարող է ձեւավորել գեղագիտական արժեք: Այնուամենայնիվ, նաեւ սխալ կլինի մտածել, որ չի արտացոլում մեր բնակչության պահանջները: «Ար»-ը պարտքեր ունի՝ շուրջ 300 հազար դոլար: Այս ամսվա ընթացքում, ծրագրվածի համաձայն, ընկերության 40 տոկոսը վաճառվելու է, որ պարտքը ինչ-որ կերպ մուծվի: Տնօրեն Մերուժան

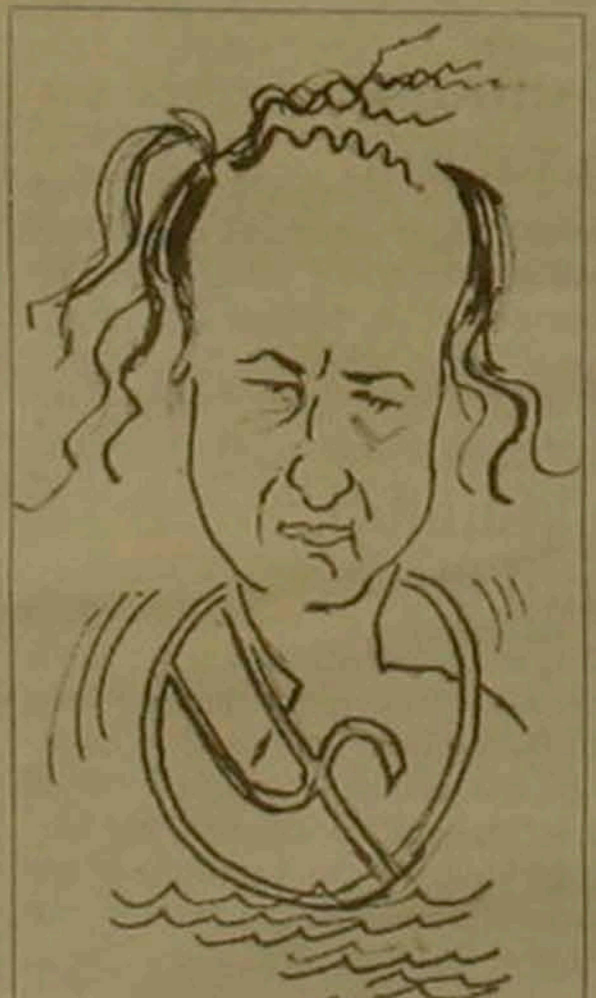

Տեր-Գուլանյանը մտածում է, որ հարցը կարելի է լուծել:

Հայաստանյան ԶԼՄ-ներին հատկացված «հայտնի» գումարից «Ար»-ը չի ստացել ոչ մի սենտ: Սա Մերուժան Տեր-Գուլանյանի խոսքն է:

Արա Սահակյանի եւ Լեւոն Զուրաբյանի մտնելուն պես տպավորություն ստեղծվեց, որ հատկապես նրանց մուտքն է ողջ ծիսակատարության գագաթնակետը: Այնուամենայնիվ, կուզենք մտածել, որ «Ար» հեռուստաընկերությունն ավելի վեր է, քան քաղաքական ուժերի ցուցահանդես դառնալը: Իմիջիայլոց, դա հաստատեց նաեւ Մերուժան Տեր-Գուլանյանը, որ խոստովանեց այն կարեւորագույն հանգամանքը, համաձայն որի «Ար»-ը չի փնտրում նոր հովանավորներ քաղաքական դեմքերի որսի միջոցով:

ԱՐԻՍ ՂԱԶԻՆՅԱՆ

Ժողովրդի համբերության ամրոցն առայժմ անխոցելի

Սկիզբը էջ 1

Սակայն, որքան էլ քաղաքային իշխանությունները փորձեն երկարաձգել մեր համաքաղաքացիների տոնական տրամադրությունը, վագրի տարին (ավելի ճիշտ, ցուլի, քանի որ վագրի տարին, ըստ էության, դեռ չի էլ սկսվել) ստիպում է իրատես լինել ապագայի նկատմամբ. չնայած ՀՀ նախագահի ամանորյա ուղերձի հարաբերականորեն «տաք գույներին», հացի միանգամից 20-40 տոկոսանոց թանկացումը սառը ցնցուղի պես հանկարծակիի բերեց գների հերթական բարձրացումը ստոիկաբար դիմավորող մեր ազգակիցներին, որ, կարծես, կորցրել են ծպտուն հանելու ընդունակությունը եւ, վերջնականապես յուրացնելով «աստված բեթարից ազատի» թեզը, քրիստոնեական վայել հնազանդությամբ են ընդունում «հայի բախտի» բոլոր դրսեւորումները: Իշխանությունները, թվում է, ջանք չեն խնայում ապակայունացնելու երկիրը, համաժողովրդական ընդվզում բորբոքելու, բայց զրկանքներ հաղթահարելում վարպետացած մեր ժողովրդին հունից հանել չեն կարողանում: Սակայն ամեն ինչ դեռ առջեւում է՝ հանապազօրյա հացից հետո «արժեւորվելու» միշտ պատրաստ են հեռախոսավարձը, տրանսպորտը, էլեկտրաէներգիան, հետո կրկին ջուրը, հացը եւ այդպես շարունակ: Կհաջողվի՞ խոցել հայ մարդու համբերության ամրոցը, ցույց կտա վագրի տարին, որ խոստանում է անակնկալներով հարուստ լինել:

«Հանրապետությունում օպերատիվ իրավիճակը կայուն եւ վերահսկելի է», ըստ օպերատիվ ամփոփագրի

Ինչպես տեղեկացանք ՆԳ եւ ԱԱՆ հասարակական կապերի եւ լրատվական վարչությունից, օպերատիվ ամփոփագրի համաձայն, վերջին 12 օրերին հանրապետությունում սպանության փորձի, ավազակային հարձակման եւ կողոպուտի դեպքեր չեն արձանագրվել:

Համեմատաբար մեծ թիվ են կազմել դժբախտ պատահարների՝ 62, մարմնական վնասվածքների՝ 41 եւ ճանապարհատրանսպորտային պատահարների՝ 47, դեպքերը:

Տարեսկզբից մինչ օրս տարբեր հանցագործությունների կատարման համար հայտնաբերվել եւ ձերբակալվել են 27 հետախուզվողներ: Բացահայտվել են խարդախության 8 եւ թմրամոլության 6 դեպքեր:

Հունվարի 12-ին թմրանյութերի ապօրինի շրջանառության դեմ պայքարի վարչության աշխատակիցները Արաբկիրի շրջանի ՆԳ բաժնի հետ համատեղ իրացնելով օպերատիվ տվյալներ՝ ձերբակալել են Ս. Ե.-ին, որի մոտ հայտնաբերվել եւ առգրավվել է 2 մլ «Օմնոպոն 2 տոկոս» տեսակի թմրամիջոցով լցված ներարկիչ, որը Ս. Ե-ն 14 հազար դրամով ձեռք էր բերել Բ. Բ.-ից: Վերջինիս մոտ հայտնաբերվել է 8 սրվակ՝ յուրաքանչյուրում 1 մլ «Օմնոպոն 2 տոկոս» թմրամիջոց: Բ. Բ.-ն եւս ձերբակալված է, հարուցված է քրեական գործ:

Ս. Ս.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակվում է 1991 թ.-ից
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրենություն / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածքը «Ազգ» թերթի
Ցղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

Ընթացիկ

ԱՂԵՏԻ ԳՈՏԻ

Շենքերն ամուր են կառուցվում, բայց Հայաստանին շինարարության ռազմավարություն է պետք

Ասում է ՍՊԱԾ ՀԲ տնօրեն Սերգեյ Նազարեթյանը

88-ի դեկտեմբերյան երկրաշարժի մեծ ավերածությունների ու զոհերի պատճառներից մեկն անորակ շինարարությունն ու նախագծային թերություններն էին: Այդ արհավիրքից դասեր քաղելը մեր եւ սերունդների պարտքն է, որովհետեւ Հայաստանը եղել ու մնում է ակտիվ երկրաշարժավտանգ գոտում... Արդյո՞ք այսօր Գյումրին, Սպիտակն ու աղետի գոտու մյուս բնակավայրերն ամուր եւ ճիշտ են կառուցվում: Բնակչությունը կարո՞ղ է հանգիստ լինել, որ կառուցվող բնակելի զանգվածները, շենքերն ու շինությունները երկրաշարժադիմացկուն են եւ իրենց ըստ հնարավորին կպաշտպանեն նոր վտանգից: Այս մասին մասնագիտական կարծիք հայտնելու խնդրանքով դիմեցինք ՍՊԱԾ հյուսիսային բաժանմունքի տնօրեն, գիտության դոկտոր, բնապահպանության եւ կենսագործունեության անվտանգության գիտությունների միջազգային ակադեմիայի իսկական անդամ Սերգեյ Նազարեթյանին:

ՍՊԱԾ ՀԲ տնօրենի գնահատմամբ, երկրաշարժից անմիջապես հետո նախագծված եւ հիմնադրված բնակելի զանգվածների, մասնավորապես Գյումրիի «Անի», «Մուշ» եւ այլ նոր թաղամասերի միաձույլ բետոնե շենքերը, որոնք էլ շարունակում են կառուցվել մինչեւ այժմ, նույնիսկ պահանջվածից ավելի ամուր են: Ցանկացած երկրաշարժի դեպքում դրանք ամենաշատը կարող են ճաք տալ, բայց երբեք չեն փլվի: Մյուս կողմից, լինելով շատ կոշտ շենքեր, երկրաշարժի նկատմամբ զգայուն են: Դրանց բաղադրող մասերը (կոնստրուկցիաները) այնպիսին չեն, որ սեյսմիկ ալիքները մարեն, եւ անգամ աննշան տատանումներն այդ շենքերում շատ լավ զգացվում են: Ուստի այս շենքերի բնակիչների համար ամենամեծ վտանգը կարող են ներկայացնել չամրացված կահույքն ու պատից կախված իրերը:

Անդրադառնալով ամրացվող շենքերի հարցին, պրն Նազարեթյանը նշեց, թե երրորդ կարգի վթարայնություն ունեցող ամրացվող շենքերը եւս թե ըստ նախագծերի, եւ թե ըստ կառուցման հուսալի են, անպայման կդիմանան 9 բալի ուժգնության ցնցումների: Սակայն, գիտնականի կարծիքով, ամրացվող շենքերի հարցում նախընտրելի է հետեւյալ երկու մոտեցումներից մեկը: Կամ դրանց ամրացումը կատարել գործարանային պատրաստի որակյալ կառուցվածքներով, որը եւ ավելի արագ կլինի, եւ էժան, կամ շենքերի վրա ազդող սեյսմիկ ուժերի մեծությունը նվազեցնելու նպատակով կիրառել ժամանակակից սեյսմամեկուսիչներ: Վերջին դեպքում խոսքը վերաբերում է բարձրահարկ շենքերի վրա ավելացվող մեկական էլաստիկ հարկերին կամ մինչեւ հինգ հարկանի շենքերի հիմնամասում տեղադրվող ռետինեմետաղական բարձիկներին: Վերջերս Վանաձորում եւ Սպիտակում փորձարկված առանձին նման շենքերի մասին ժամանակին խոսվել է: Ս. Նազարեթյանի համաձայն, դրանց բնակիչները չեն զգացել նաեւ Թբիլիսիի մոտակայքի վերջին նոյեմբերի 27-ի երկրաշարժի ցնցումները:

Քանի որ ՍՊԱԾ-ը պատասխանատու է ազգաբնակչության սեյսմիկ պաշտպանության համար, իսկ վերջինիս կարեւորագույն ոլորտը շենքերի սեյսմակայունության ապահովումն է, ուստի ծառայությանը, բաժանմունքի տնօրենի համոզմամբ, պետք է տրվեն շինարարության տեղի ընտրության, կառուցման որակի, շենքերի տեխնիկական վիճակի, ինչպես նաեւ շենքերի շահագործման ժամանակ դրանց կայունության պահպանման վերահսկման իրավունքներ: Պետք է լինի համապատասխան իրավական դաշտ, որն առայժմ չկա: Երկրաշարժից հետո նաեւ շիրակցի երկրաշարժաբանների մասնակցությամբ ճշգրտված Հայաստանի սեյսմիկ շրջանացման ու բնակավայրերի սեյսմիկ միկրոշրջանացման քարտեզները նորմատիվային են այդ բնակավայրերի տարածքում հեռանկարային ճարտարապետական հատակագծում եւ կառուցապատում իրականացնելու համար: Բայց եւ թե Հյուսիսային բաժանմունքը Շիրակի մարզպետարանի քաղաքաշինության ու ճարտարապետության բաժնի հետ կնքված պայմանագրի հիման վրա իրականացնում է այս տարի Գյումրիում բյուջեի միջոցներով կառուցվող շենքերի տեխնիկական վերահսկողությունը, առայս սոսկ այն բանի շնորհիվ, որ շահել է այդ իրավունքը ձեռք բերելու համար հայտարարված մրցույթում: Մինչդեռ այդ եւ նշված մյուս իրավունքները (պարտականությունները) հարկ է, որ նրան տրվեն օրենքով: Կարգուկանոն պետք է մտցվի նաեւ շենքերի շահագործման ընթացքում դրանց սեյսմակայունության պահպանման գործում: Երկրաշարժի ժամանակ շատ դեպքերում շենքերի փլվելու պատճառ են դարձել բնակիչների կատարած ապօրինի կոնստրուկտիվ փոփոխությունները, նկուղներ փորելը, հիմնական եւ կրող պատերի կայունության նվազեցումը, միջնապատերի տեղափոխությունները, ջրի բաքերի առկայությունը տանիքներում եւ այլն: Ըստ Ս. Նազարեթյանի, այս ոլորտը բացարձակապես անվերահսկելի է մնում ամբողջ հանրապետությունում, հատկապես մայրաքաղաք Երեւանում, եւ հատկապես բնակարանների սեփականաշնորհումից հետո:

Ընդհանրապես, ակտիվ սեյսմիկ գոտում գտնվող Հայաստանում ինչպիսի՞ շինարարություն պետք է կատարվի, ի՞նչ նախագծային լուծումներով, նյութերով ու կառուցվածքներով: Իր կարծիքն արտահայտելով նաեւ այս մասին, ՍՊԱԾ ՀԲ տնօրենը նշեց, թե անհրաժեշտ է հանրապետությունում ամենից առաջ որոշել շինարարության ռազմավարությունը, եւ ոչ թե, ինչպես երբեմն պատահում է, կառուցել պահի ազդեցության տակ, օրախնդիր պահանջներից ելնելով: Այդ ռազմավարությունը, ըստ նրա, պիտի ներառի մի շարք էական հարցերի պատասխանը, այն է՝ ի՞նչ տիպի բնակավայրեր պետք է կառուցվեն (խոշոր քաղաքնե՞ր, միջին բնակավայրե՞ր, թե՞ ինչպես), ի՞նչ տիպի շենքեր պետք է կառուցվեն, հիմնականում ինչ բաղադրող մասերով, նյութերով եւ այլն: Պրն. Նազարեթյանն առավել ընդունելի համարեց տեղական շինանյութերով, ազգային ճարտարապետության ոգով եւ ազգային կենցաղի ու հոգեբանության առանձնահատկությունների հաշվառումով ոչ բարձրահարկ, ամուր ու հարմարավետ շենքերի կառուցումը: ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

Բնապահպանության նախարարությունում սկսվում են կառուցվածքային վերափոխումներ

ԵՐԵՎԱՆ, 13 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Բնապահպանության նախարարության համակարգում շրջակա միջավայրի վերահսկողության հանրապետական տեսչության վերակազմավորման նպատակով կազմալուծվել են մարզային եւ հանրապետական 11 տեսչական ծառայություններ: Տեսչության նոր կանոնադրությունն ու կառուցվածքը պետք է ներկայացվեն 20 օրվա ընթացքում:

Ինչպես հաղորդեց ՀՀ բնապահպանության նախարարի առաջին տեղակալ Սիմոն Պապյանը, այս վերափոխումը նպատակ է հետապնդում ապահովել շրջակա միջավայրի արդյունավետ վերահսկողություն: Այսպես, ըստ նրա, տնտեսական սուբյեկտների գործունեության վերահսկողությունը կարող՝ է ավելի ռացիոնալ իրականացվել պահանջվող բոլոր նորմատիվների համալիր ստուգման ուղիով: Դրա համար պահանջվում են լավագույնս սարքավորված լաբորատորիաներ եւ որակյալ կադրեր, որոնց համախմբումը նախատեսվում է սույն վերակազմավորմամբ: Դրանից բացի, նշեց նա, ոչ պակաս օգուտ կբերի նաեւ ֆինանսական միջոցների կուտակումը, որոնք մինչեւ օրս փոշիացված էին գծային տեսչական ծառայությունների հաշիվներում, որոնցում ընդգրկված է մոտ 300 աշխատակից:

Պրն. Պապյանը նշեց նաեւ, որ տեսչական ծառայությունների վերակազմավորումը նախարարության աշխատանքի կառուցվածքային վերակառուցման գործընթացի միայն սկզբնական փուլն է:

Կդիտեն ոչ միայն Թուրքիայի հաղորդումները

Կոտայքի մարզի Զովաշեն եւ Հասիս գյուղերում դիտում են միայն Թուրքիայից հեռարձակվող հեռուստահաղորդումները: Պատճառը բնակչության նախասիրությունը կամ այդ հաղորդումների չափազանց հետաքրքիր լինելը չէ: Պարզապես, գյուղերի եւ հեռուստաաշտարակների միջեւ գտնվող Հասիս սարը խոչընդոտում է՝ այլ հեռուստալիքներ որսալուն: Նոր հեռուստաաշտարակի կառուցման աշխատանքները, որի նախահաշվային արժեքը կազմում է 80 հազար ամերիկյան դոլար, նախատեսվում է սկսել այս տարի: Ֆինանսավորումը կիրականացնի սոցիալական ներդրումների հիմնադրամը: Իսկ մինչ այդ, տեղեկատվություն ստանալու միակ միջոցը եթերային ռադիոն է, որը գործում է խափանումներով: ՆԵԼԼԻ ՄԱՀԱԿՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

ՀԲԸՄիության կենտրոնատեղին տեղափոխվում է նոր շենք

Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության միջազգային կենտրոնատեղին, որ նախապես տեղավորված էր Նյու Յորքի 52-րդ պողոտայի վրա, տեղափոխվեց նոր շենք՝ նույն քաղաքի 55 արեւելյան եւ 59-րդ փողոցների հատույթ: Նոր կենտրոնատեղին, ի տարբերություն նախորդի, ՀԲԸՄիության սեփականությունն է, ամբողջովին սարքավորված համակարգչային ցանցերով եւ արդիական դյուրություններով: Բացի գրասենյակից, կենտրոնատեղին օժտված է դահլիճով եւ հանդիպումների սրահներով: ՀԲԸՄիության կենտրոնատեղիում է համակարգվում կազմակերպության կրթական, մշակութային ու մարդասիրական ողջ աշխատանքը, սեփական 27 դպրոցների, ինչպես նաեւ Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի, աշխարհի տարբեր վայրերում գտնվող 74 համայնքային կենտրոնների ու մասնաճյուղերի աշխատանքը: 70-ական թթ. ՀԲԸՄ-ի կենտրոնատեղին գտնվում էր Նյու Յորքի հայոց առաջնորդարանի համալիրում, իսկ 1988 թ. տեղափոխվել էր Նյու Ջերզիի Սեդըլ Բրուք քաղաքամաս:

Բոստոնում նրբանցք ձեռնարկատեր Չառլզ Թալանյանի անունով

ԲՈՍՏՈՆ, 13 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Բոստոնում հրատարակվող «Արմինիըն միրըր սփեքթեյթըր» թերթը գրում է, թե վերջերս Բոստոնի պատմական Բաքբեյ շրջանի Էքսըթըր եւ Նյուբըրի փողոցների անկյունը անվանվել է Թալանյանի Նրբանցք ի պատիվ հանգուցյալ ձեռնարկատեր Չառլզ Թալանյանի, որը հաջողության է հասել անշարժ գույքի զարգացման բիզնեսում եւ հսկայական ներդրում կատարել քաղաքի այդ շրջանի զարգացման մեջ՝ Նյուբըրի փողոցը վերածելով առեւտրական եւ գնորդների համար աշխույժ թաղամասի, հաղորդում է «Ամերիկայի ձայն» ռադիոկայանը:

ԱՌՕՐՅԱ ՓՈՐՁ

Մամուլը նաեւ տնտեսական հարաբերությունների հայելին է

Ինչպես հայտնի է, Ռուսաստանի Դաշնությունում այս տարեսկզբից ընթանում է այսպես կոչված դենոմինացիա. 1000 ռուբլուն փոխարինում է «նոր» 1 ռուբլին, 10 ռուբլուն՝ 1 կոպեկը:

Ըստ երեւույթին, Հայաստանում, մասնավորաբար շրջաններում ընթանում է համանման գործընթաց: Հայտնվել են նոր վճարամիջոցներ: Խոսքը, սակայն, ամենուրեք հարգի ամերիկյան դոլարի մասին չէ բնավ:

Երեւանից ոչ այնքան հեռու գտնվող Վեդի քաղաքում 1997 թ.-ի նոյեմբերից լույս է տեսնում համանուն քաղաքային շաբաթաթերթը, որը 300 օրինակ տպաքանակով տպվում է Երեւանում: Թերթի նյութերը հիմնականում վերաբերում են Վեդի, մասամբ նաեւ՝ հարեւան Արարատ քաղաքներին:

Թերթի 2-րդ համարի 8-րդ էջում տպագրված է Արարատի սպառողական ընկերության՝ Վեդու հանրախանութում կազմակերպված կահույքի, գորգերի, կենցաղային տեխնիկայի, վիդեո ապրանքների եւ օծանելիքի ցուցահանդես-վաճառքի գովազդը: Այնտեղ նաեւ կարդում ենք, «Որպես վճարամիջոց կարող են ծառայել Արարատի «Պահածո» ՍՊԸ հանձնված պոմիդորի (պետք է լինի՝ լոլիկի-Գ. Յ.) եւ խնձորի, Վեդու գինու գործարանի խաղողի 1996 եւ 1997 թվականների անդորրագրերը (պետք է լինի՝ անդորրագրերը -Գ. Յ.): Հնարավոր է ապրանքափոխանակություն՝ ցորենով, գարիով, ալյուրով, մսով (խոզ, տավար, ոչխար)»:

Իսկ թերթի 5-րդ, 31 դեկտեմբեր թվակիր համարի 8-րդ էջում տպված Վեդու ջրմուղ-կոյուղու «Աղբյուր» ՓԲԸ ծանուցումից տեղեկանում ենք, որ բնակչությունից վարձերի դիմաց ընդունվում են հետեւյալ ապրանքները՝ ցորեն, կարտոֆիլ, սոխ, լոլիկ եւ այլն: Եվ որպեսզի քեֆն ամբողջովին լինի, ընդունվում է նաեւ... օղի:

Թերթի 2-րդ համարի 4-րդ էջում տպված է հարցազրույց «Հայժամուլի» Վեդու ավագ հրահանգիչ Համլետ Մանուկյանի հետ: Պրն Մանուկյանի համաձայն, Վեդի եւ Արարատ քաղաքներում (միասնաբար) ամենաշատը վաճառվում են «ՀՀ», «Իրավունք», «Ոզնի», «Եթեր» եւ «02» թերթերը, մյուսներից՝ 5-15 օրինակ: ՌԴ մամուլի նկատմամբ կա մեծ անտարբերություն: «Ունենք նաեւ արտասահմանյան այլ երկրների՝ եվրոպական, ամերիկյան թերթերի եւ ամսագրերի կատալոգներ, բայց մոտեցող չկա. թանկ են խիստ», ասում է «Հայժամուլի» պաշտոնյան:

Հարցազրույցում ակնարկ չկա, թե ի՞նչ վճարամիջոցներ են օգտագործվում Վեդիում եւ Արարատում թերթերի իրացման համար: Ենթադրվում է՝ հայկական դրամը: Եթե սխալված լինենք, եւ ընդունենք, որ

- որպես վճարամիջոց ծառայում են վերոհիշյալ մսեղենը, խորտիկային բանջարեղենը եւ օղին,
- «Հայժամուլի» տեղական ու կենտրոնական մարմինները այդ «վճարամիջոցներով» էլ վճարեն թերթերին, ապա՝ երեւանյան թերթերի խմբագրություններում ամեն օր քեֆն անպակաս կլինի. կմնա դուդուկահարներ, զուռնաչիներ եւ այլ նվագածուներ հրավիրել...

Հանաք՝ հանաք, բայց, այս ընթացքով, իսկապես առկա է նման վտանգը: Այդ դեպքում «Հայժամուլից» իրենց փողերը շա՜տ ուշացած ստացող թերթերը կփակվեն, կամ, լավագույն դեպքում, կվերածվեն մսեղեն-բանջարեղեն-օղու բազարների...

Մի պահ պատկերացնենք նաեւ, որ ինչ-որ մեկը Վեդիում բաժանորդագրվել է արեւմտյան մի պարբերական, ասենք «Ֆայնենշըլ թայմսը», եւ որպես բաժանորդագին վճարել է, ասենք, 100 կիլոգրամ կարտոֆիլ, 50 լիտր օղի եւ 10 խոզի բուդ: Ընթերցողին ենք թողնում երեւակայելու մեր արեւմտյան գործընկերների զարմանքը ի տես Հայաստանում արագ քայլերով շուկայական հարաբերությունների հաստատման...

ԳԵՒՈՐԳ ՅԱԶԸՃՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

հարցազրույց

Դիտրիխ Շտեռլինգ. Ղարաբաղի հարցում՝ փոքրաչափ քայլերով երկարատեւ գործընթաց

Գերմանացի քաղաքական գործիչ, Բունդեսթագի սոցիալ-դեմոկրատական խմբակցության անդամ (իր բառերով՝ «մանկությունից սոցիալ-դեմոկրատ»), կովկասագետ Դիտրիխ Շտեռլինգի հետ մեր մի քանի հանդիպումները թույլ էին տալիս ենթադրել, որ ծրագրված հարցազրույցը դիվանագիտական օսլայվածությունից հեռու երկխոսություն էր լինելու։ Փողկապի վրա Ռոդենի «Մտածողը» քանդակի փոքրիկ դրոշմվածքները նրա դեմքին բնավ խորիմաստ երեւալու պաղ պաճուճանք չեն հաղորդում. երկնագույն աչքերն առավել կրակոտ են դառնում, երբ իմացած հայերեն բառերով է փորձում խոսակցել։ Բունդեսթագի ռեստորանում ծավալված մեր հարցազրույցի առաջին հարցը բնական էր՝ որտեղի՞ց այդքան հետաքրքրություն Հայաստանի հանդեպ։

– Հետաքրքրությունը սկիզբ է առել 1978-ին, երբ այցելեցի Խորհրդային Հայաստան։ «Բարեկամություն» ընկերության նախագահն ինձ ուղեկցեց այն ժամանակվա կառավարող կուսակցության գրասենյակներ, եւ ես տպավորվեցի, երբ այդ կուսակցությունը նախընտրեց ինձ հետ ռուսերենի փոխարեն հայերեն հաղորդակցվել։ Մոսկվայից ժամանած ընկերակցողը պահանջում էր, որ զրույցը ընթանա ռուսերեն՝ որպես իշխող լեզու, բայց կուսակցության քարտուղարն ասաց. «Ոչ, մեր կուսակցությունը խոսում է հայերեն, նույն լեզվով էլ մենք մեր օտարերկրյա հյուրերի հետ ենք հաղորդակցվում»։ Ցավոք, անունը չեմ մտապահել։ Այդ ժամանակ ես բազմակարծություն հայտնաբերեցի։ Բազմակարծության այդ կարգի օրինակների հանդիպեցի, երբ Երեւանում այցելեցի տարբեր հաստատություններ՝ օպերա, պատկերասրահ, երբ զրուցեցի նկարիչների հետ։ Ես հայտնաբերեցի մի Հայաստան, որը շատ էր տարբերվում նրանից, ինչ նախապես Մոսկվայում իմացել էի դրա մասին։ Ես հասկացա, որ Հայաստանը հրաշալի տեղ է ԽՍՀՄ-ի մասին ներսից պատկերացում կազմելու համար։ Սկսեցի խորանալ մեր ընդհանուր պատմության խրթին հարցերի մեջ։

– Ձեր երկիրը՝ Գերմանիան, չի ընդունում Ղարաբաղի անկախությունը։ Արտգործնախարարության առաջին խորհրդական պրն Բարկերը դա ուսո[illegible]։ Դուք ի՞նչ կասեք։ Դա է՞լ անհասանելի երազանք է թվում։

– Այս պահին, համենայն դեպս՝ այո։ Միջազգային ողջ դիվանագիտության վերաբերմունքը դա է ասում։ ԽՍՀՄ փլուզումից հետո միջազգային ճանաչումը Ադրբեջանի հարցում արվեց հետեւյալ կերպ՝ նա միջազգային իրավունքի առարկա է՝ Ղարաբաղը ներառելով։

Գերմանիան ճանաչել է Ադրբեջանը՝ Ղարաբաղը ներառյալ, ստորագրվել են բազմաթիվ համաձայնագրեր, միջազգային պայմանագրեր, փաստաթղթեր, որոնք հաստատում են, որ սահմանային գծերը կարող են փոփոխվել խաղաղ միջոցներով։ Ես տեսնում եմ, որ հայերը, հատկապես ղարաբաղցիները ժամանակակից պատմությանը տարբեր կերպ են նայում։ Բայց պիտի հասկանալ, որ դիվանագիտական կյանքի մոդելը որեւէ մեկը չի փորձելու փոխել։ Եթե Ղարաբաղն ուզում է դուրս գալ Ադրբեջանի կազմից, պիտի հասնի դրան բանակցային խաղաղ ճանապարհով։ Այս պահին չեմ պատկերացնում, թե դրան Բաքուն ինչպես պիտի համաձայնի, ուստի այս պահին ես էլ Ղարաբաղի անկախությունը երազ եմ համարում։

– Տվյալ պահին երազային լինելը բացառո՞ւմ է, որ երբեւէ իրականություն կարող է դառնալ։

– Իմ երկրի պատմությանը նայենք. ես բացարձակապես չէի երազում միացյալ Գերմանիայի մասին, բայց դա այժմ իրողություն է։ Եթե Ադրբեջանի ժողովրդի վերաբերմունքը փոխվի, ապա որոշ նվաճումներ կլինեն։ Տարածաշրջանի ներկան այնքան էլ նպաստավոր չէ, որ երազանքն իրականություն դառնա։

– Դուք քայլ առ քայլ հետեւում եք ղարաբաղյան խնդրի ընթացքին։ Ծանոթ եք ՀՀ նախագահի մամլո ասուլիսին, կարդացել եք նրա վերջին՝ «Պատերազմ, թե՞ խաղաղություն» հոդվածը։ Դիվանագետներից շատերը միանշանակ կարծիք չեն հայտնում՝ դժվար է կռահել, թե իրականում նախագահն ի՞նչ է մտածում։ Ձեր կարծիքը։

– Կարծում եմ՝ Տեր-Պետրոսյանը շատ լավ է հասկանում այն բարդությունները, որ Հայաստանը կարող է ունենալ ղարաբաղյան երազանքներն իրականացնելիս։ Երեւի նա համոզված է, որ այս երազանքն իրականություն դարձնելն անհնարին է։ Նա ավելի լավ է դա հասկանում, քան նրա բազմաթիվ հայրենակիցներ՝ լինի սփյուռքում, թե Ղարաբաղում։ Նա հրաշալի հասկանում է, որ միջազգային հանրությունը չի պատրաստ ճանաչել այն, ինչը Ղարաբաղի համար երազային է։ Կարծում եմ, նա իրականությունից է ելնում։ Դժբախտաբար, իմ հայ ընկերներից շատերը դեռեւս հեռու են իրականությունից։

– Որքան մեզ հայտնի է, դուք Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին լավ եք ճանաչում՝ հանդիպել եք նրա հետ, ղարաբաղյան հակամարտության լուծման Ձեր տարբերակն առաջարկել։ Նախագահն ինչպե՞ս արձագանքեց Ձեր առաջարկներին, կհայտնե՞ք Ձեր տեսակետը։

– Մեր մասնավոր զրույցները հրապարակման անհրաժեշտություն չեն ենթադրում։ Կարող եմ միայն խոսել իմ վերաբերմունքի մասին։ Ես նախընտրում եմ խաղաղության հանգեցնող գործընթաց, նույնիսկ ավելի բաց, անկեղծ, քան Մինսկի խումբն է նախագծում, եւ որը հաջողության ավելի մեծ հավանականություն ունի։ Ղարաբաղյան հակամարտության կողմերից յուրաքանչյուրը վստահություն չունի մյուս կողմի առաջարկների նկատմամբ։ Մինսկի խմբի առաջարկած փոփոխությունները կյանքից կտրված են, վստահություն չներշնչող ու երերուն են կողմերի համար։ Իմ կարծիքով, ապահովության խնդիրները պիտի լուծվեն փոքրաչափ քայլերով՝ ստեղծված փոխադարձ վստահության չափով։ Հակամարտող կողմերից յուրաքանչյուրը վստահություն կարող է կառուցել միայն մյուս կողմի քայլերին քայլ առ քայլ հետեւելով։

Մեծ քայլերը երկուսի համար էլ երկյուղով լի են, որովհետեւ դա ենթադրում է ցատկ դեպի անորոշը։ Իմ կարծիքով, Մինսկի խումբը դեռեւս ղարաբաղյան կողմից դա է պահանջում՝ ցատկ դեպի անորոշություն։ Ինձ համար պարզ է, թե ինչու է ղարաբաղյան կողմը խուսափում այդ ցատկից, բայց եւ չեմ տեսնում, թե նա պատրաստություն ունի փոքր քայլեր էլ անելու, որ դրանից խուսափի։ Իմ վերաբերմունքը հետեւյալն է՝ փոքր քայլերով երկարատեւ գործընթաց, որի ժամանակ հնարավոր է ստուգել, որ կողմերն իրար չեն խաբում, չեն վտանգում իրենց ապագան։ Այս պահին վախ ունեմ, թե բանակցությունների որոշ ժամանակի ընթացքում Մինսկի խումբը հանկարծ կհայտնաբերի, թե իրենք պարտավոր էին այդպիսի փոքր քայլեր առաջադրել, որովհետեւ չեմ սպասում, թե ղարաբաղյան կողմը ցանկություն կունենա կատարել այն ցատկը՝ հետ տալ այդքան շատ տարածքներ, ինչը Մինսկի խումբն է ակնհայտորեն առաջարկում։ Ըստ իս, որեւէ կերպ ապահովագրված չէ, թե ինչ կկատարվի որոշ ժամանակ հետո։ Կարծում եմ, հայկական կողմը, որ իրականում երկու կողմ է ներկայացնում, քննարկման երկու առարկա ունի, որն աշխարհի մնացած մասի կողմից դիտարկված չէ։ Առաջինը ղարաբաղյան հակամարտության դինամիկան է վերջին 10 տարում։ Հայերը թողել են այդ դինամիկան, բանակցություններ վարողները՝ ոչ։ Պատմության վերջին հարյուրամյակն էլ ցույց է տալիս, որ հայերն այն տարբեր կերպ են ընկալել, բանակցություններ վարողները՝ տարբեր։ Գերմանիան, օրինակ, գիտեր, թե ինչ էր հայոց հարցը դարասկզբին, հիմա դժվար թե որեւէ մեկը հիշում է։ Կար հայոց հարցը լուծելու ջանք, բայց հայերը Սեւրի դաշնագրից հետո մեկուսի թողնվեցին աշխարհի կողմից։ Հիմա հայերը ղարաբաղյան հակամարտությանը նայում են դարասկզբի այդ փորձառությունն ունենալով՝ ներառյալ ցեղասպանության փաստը։ Ղարաբաղյան խնդրի լուծման հարցում հայերի եւ բանակցողների վերաբերմունքի միջեւ շատ մեծ տարբերություն կա՝ նրանց ապրած անցյալը տարբեր է, ոմանք այդ անցյալը գիտեն, ուրիշները չգիտեն։ Իմ կարծիքով, հայկական կողմը խոցված է անցյալից, եւ եթե շատ կտրուկ փոփոխություններ լինեն, վախ ունեմ, որ հայկական կողմն այժմ դրա կատարողը լինի՝ 1915-ի ցեղասպանության զոհի հոգեբանությամբ համոզված լինելով, որ իրականությունը չի փոխվել, նույնն է։ Սակայն միջազգային դիվանագիտության մոդելներն այսօր տարբեր են Սեւրի ժամանակներից։ Միջազգային հանրությունը վստահեցնում է, որ այսօրվա միջազգային անվտանգության երաշխիքները շատ են տարբերվում դարասկզբինից։ Հայկական կողմը միակն է, որ տարբեր է մեկնաբանում այսօրվա իրականությունը, վերջին 10 տարիների մեկնաբանության մեջ էլ ընդգծվում է անցյալի իր փորձառությունը, այնինչ, անհրաժեշտ է ներկա իրականությանն այլ կերպ նայել։ Դրա հետեւանքով հայկական կողմը մեկուսացվեց։ Նորից եմ հիշեցնում միտքս՝ Հայաստանը պիտի ջանք չգործադրի անել այն, ինչ Մինսկի խումբն է այսօր բանակցությունների արդյունքում թելադրում, փորձ պիտի արվի գտնել փոքր քայլերով առաջ գնալու ուղին։

...Հայերը տեղահանվել են Բաքվից եւ Ադրբեջանի տարբեր մասերից, ադրբեջանցիները՝ գրավյալ տարածքներից։ Ազերիները դուրս են մղվել նաեւ Հայաստանից։ Սա ոչ խաղաղ գործընթացներից մեկն է, իսկ Հյուսիսային Կովկասի հակամարտությունների արմատները կովկասյան երեք հանրապետությունների սոցիալ-տնտեսական վիճակի [illegible] հետ է կապված։ Ինչքան ինձ է հայտնի, 1 միլիոն ադրբեջանցի լքել է Ադրբեջանը տնտեսական պայմաններից ելնելով, ավելի քան 700 հազար հայ նույն պատճառով Հայաստանն է լքել, 500 հազար վրացի Վրաստանից է հեռացել։ Սա միայն զինված բախումների հետեւանք չէ, այլեւ՝ Հարավային Կովկասի տարածաշրջանի հյուծված տնտեսության։ Իմ կարծիքով, վրացիները ճիշտ են, երբ ասում են, թե ղարաբաղյան հակամարտությունն ավելի վնասակար եղավ Վրաստանի տնտեսության համար, քան աբխազականը։ Այս հանրապետություններից յուրաքանչյուրի ղեկավարն ավելի շատ միայն իր երկրի ճակատագիրն է հոգում։ Քչերն են, որ նկատում են կովկասյան խնդիրների փոխկապված լինելը։ Երեք հանրապետություններում նկատվող այս միտումները նրանց անհամագործակցելի են դարձնում, արդյունքում վատթարանում է սոցիալ-տնտեսական վիճակը։ Եթե երեք հանրապետություններում գիտակցեն, որ տառապանքներն ընդհանուր են, կարծում եմ, համատեղ աշխատելու տրամադրվածություն կառաջանա։ Այս առումով շատ կարեւոր է իրականության ճիշտ պատկերը ներկայացնելը, հասարակությանը ճիշտ տեղեկություն հաղորդելը։ Առաջարկում եմ, որ «Ազգը» հետազոտական աշխատանք կատարի Բաքվում կամ նրա մերձակայքում, ռեպորտաժներ պատրաստի Ադրբեջանի սոցիալ-տնտեսական իրավիճակի մասին, համապատասխանաբար ադրբեջանցի եւ վրացի թղթակիցները ներկայացնեն Հայաստանի խնդիրների ճշմարիտ պատկերը։

– Վերջերս ադրբեջանցի լրագրողները հյուրընկալվել էին «Ազգի» խմբագրությունում։ Ձեր նախանշած լրագրողների համագործակցությունն արդեն սկսել է աշխատանքը։

– Լավ է, բայց արդյոք չափազանց ուշ չէ՞ 6 տարի անց։

– Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն ասում է, որ ղարաբաղյան առկա կնճիռը մենք ենք լուծելու։ Ռուսական «Էքսպերտ» հանդեսն այլ բան է գրում՝ «հայ-ադրբեջանական պատերազմը Ամերիկան է շահում»։ Ի՞նչ կասեք սրա մասին, իրականում կա՞ միջազգային ճնշում։

– Միջազգային ճնշում իհարկե կա։ Որեւէ մեկը չի ուզում մշտապես զբաղված լինել ղարաբաղյան հակամարտությամբ։ Նայենք Արեւմուտք՝ չորրորդ սերունդն է զբաղվում դրանով. ղարաբաղյան հակամարտության լուծմամբ առաջինը զբաղվել է պրն Ռաֆայելլին, իտալացի դիվանագետին հաջորդեց շվեդը, աշխատանքը հանձնվեց ֆինն դիվանագետին, հիմա Մինսկի խմբի այս չորրորդ թիմում աշխատում են գերմանացի, ամերիկացի, ֆրանսիացի դիվանագետներ, որ ղարաբաղյան հակամարտության դինամիկային սկզբից չեն հետեւել, ծանոթ չեն։ Ինչ-որ իմաստով միայն ռուսներն են ավելի երկար զբաղվում դրանով։ Արեւմտյան դիվանագետների համար այս հակամարտությունն այնքան էլ գրավիչ չէ, կարիերայի համար նպաստավոր չէ շարունակ աշխատել՝ առանց արդյունքը տեսնելու, դիվանագետներն այդ վիճակից լավ չեն զգում եւ որոշակի ճնշում գործադրելու պահանջ է արթնանում։ Անշուշտ, ուրիշ կետեր էլ կան՝ դրսի աշխարհին նավթի խնդիրն է հետաքրքրում... ԱՄՆ քաղաքական ճնշման արդյունքում փլուզվեց ԽՍՀՄ-ը, Հարավային Կովկասում դուք դարձաք տրոհման առաջին ախտանիշը։ Հարավային Կովկասում Ռուսաստանն ու Ամերիկան վեճի առարկա խնդիրներ ունեն. ամերիկյան դիվանագիտության մտքին կա տարածաշրջանում ուղղություն տվող (կառավարող) դերում լինել, ինչը վրդովեցնում է ռուսներին։ Ես նրանց շատ լավ եմ հասկանում՝ ռուսները չեն ուզում մեկ անգամ եւս հեռացված լինել։ Սա նշանակում է, որ կովկասյան տարածաշրջանը մաս է կազմում միջազգային [illegible]թյան՝ ներառելով նավթի նկատմամբ հետաքրքրությունը, այն դիվանագիտական ջանքերը, որոնք, իմ կարծիքով, Սպիտակ տնից են ելնում՝ ԱՄՆ-Ռուսաստան տարաձայնությունների արդյունքում։ Այս տարաձայնություններն այնքան էլ բարենպաստ չեն Ռուսաստանի համար։

– Ադրբեջանցի սոցիալ-դեմոկրատ Շահին Ռզաեւի կարծիքով, մոտ ապագայում հնարավոր է, որ Ղարաբաղը բանակցային գործընթացում կողմ ճանաչվի։ Եվ եթե դա իրականություն դառնա, Հայաստանն, ըստ Ձեզ, հակամարտության կարգավորման մեջ ի՞նչ դեր պիտի ստանձնի։

– Հարցն այնքան էլ լավ չհասկացա։ Իմ տերմինաբանությամբ՝ հակամարտության երկու կողմ կա, որոնք երեք մաս են ներկայացնում՝ հայկական կողմը ներկայացվում է երկու մասնակից կողմով։ Ադրբեջանի կողմից Ղարաբաղը դեռեւս չի ճանաչվում իբրեւ հակամարտության լիակատար կողմ։ Ամեն ինչի հետեւում, իհարկե, կարգավիճակի խնդիրն է դրված։ Այնքան ժամանակ, որքան Բաքվի հետ հարաբերություններում ճշտված չէ Ղարաբաղի կարգավիճակը, դուք մշտապես պիտի անհանգստանաք, թե որ պատվիրակությունը պիտի իրավունք ունենա խոսելու բանակցությունների ժամանակ։ Բաքվի հետ հորիզոնակա՞ն, թե՞ ոչ հորիզոնական հարաբերությունների ընտրությունը կախված է կարգավիճակից։ Եթե ուզում եք ուղիղ շփումներ Բաքվի եւ Ստեփանակերտի միջեւ, պիտի գտնեք մի մեթոդ, որում կարգավիճակի հարցն անորոշ մնալ, այսինքն՝ կողմերը պիտի հայտարարեն, որ կարգավիճակի հարցն ուղիղ շփումների ժամանակ վճռման առարկա չի դառնալու։ Հիմա երկու կողմից էլ չեմ տեսնում այն պատրաստակամությունը, որն ասում է, թե երկխոսություն կծավալենք առանց կարգավիճակի խնդիրը հստակեցնելու։

– ՀՀ նախագահն, անդրադառնալով բանակցությունների վերսկսմանը, ասում էր, թե կարճ ժամանակամիջոցում անհրաժեշտ է կողմերի միջեւ համաձայնեցնել բանակցությունների համար հիմնարար փաստաթղթի նախագիծը եւ եթե դա չարվի մինչեւ կոպենհագենյան հանդիպումը, «մեզ լուրջ բարդություններ կարող են սպասել»։ Ըստ Ձեզ, ի՞նչ կարգի բարդությունների մասին է խոսքը։

– Բարդություններ անկասկած կծագեն՝ միջազգային հանրությունը Լիսաբոնի նման ցույց կտա, որ Հայաստանը մեկուսացված է, բոլորը դեմ են պատերազմի վերսկսմանը։ Եթե ասենք, Ադրբեջանը փորձի վերազավթել գրավյալ տարածքները, ապա բանակցությունների մասնակիցները կդատապարտեն Ադրբեջանին։ Բայց գրավյալ տարածքները Ադրբեջանի գերիշխանությանը հանձնելը չի դատապարտվի Արեւմուտքի կողմից։ Եթե Հայաստանն ի վիճակի չլինի ստորագրելու որեւէ փաստաթուղթ կամ առանց Ղարաբաղի ընդունման վետո դնել, կհետեւեն բողոքներ՝ նյութական օժանդակություն այլեւս ցույց չեն տա Հայաստանին։ Միջազգային տնտեսական արշավը ձեւ կստանա ՄԱԿ-ի մակարդակով։ Նոր դժվարությունների առջեւ կկանգնեք։ Սրանք, իհարկե, անմիջապես չեն հետեւի, բայց աստիճանաբար միջազգային որոշումներ կերեւան, որպես հիմք լրացուցիչ շրջափակումների։

– Մեզ ծանոթ է այդ կարգի շրջափակումը։

– Դուք շրջափակման մեջ էիք, բայց գիտենք նաեւ, որ ամեն ինչ՝ անգամ ադրբեջանական բենզին հնարավոր էր փոխադրել Հայաստան։ Շրջափակում ասելով նկատի ունեմ միջազգային վարկերի սահմանափակումը։ Սա կարող է հայոց, անգամ կովկասյան զարգացման համար վտանգավոր լինել։ Եթե մի երկիր հաշվի չի նստում միջազգային հանրության հետ, ապա այդպիսի արդյունքը ընկալելի է։ Հայաստանը ՄԱԿ-ին, Եվրախորհրդին անդամակցելու թույլտվություն է ստացել՝ ստորագրելով, որ ընդունում է միջազգային իրավունքի նորմերը, իսկ այն ճանաչում է Ադրբեջանը՝ Ղարաբաղը ներառյալ։ Սա Հայաստանում ոչ ընդդիմադիրների, ոչ կառավարողների կողմից չի գիտակցվում։

– Ի՞նչ ապագա եք կանխորոշում Ղարաբաղի համար։

– Ղարաբաղը ինքը պիտի կերտի իր ապագան՝ լինի Ադրբեջանի ներսում, թե նրանից դուրս։ Կովկասում ապրող ժողովուրդները պիտի կարգավորեն կովկասյան հասարակական ինստիտուտները, որոնք պաշտպանում են փոքրամասնությունների, մարդու իրավունքները։ Թե Հյուսիսային եւ թե Հարավային Կովկասի բոլոր պետությունները ստորագրել են մի փաստաթուղթ, որով պարտավորվում են հետեւել միջազգային իրավունքի որոշակի կանոններին։ Ստրասբուրգում գոյություն ունի մարդու իրավունքների դատարան, ինչո՞ւ, ասենք, Վլադիկավկազում նման բան չլինի, ինչո՞ւ Կովկասում դա չլինի։ Ինչո՞ւ փոքրամասնությունների իրավունքները պաշտպանող ժողովրդավարություն հաստատող գրասենյակ չլինի ասենք Գրոզնիում կամ Թբիլիսիում, կամ մի այլ տեղ։ Իմ կարծիքով, ուղիղ հանդիպումներ պիտի լինեն ոչ միայն ղարաբաղցի, այլեւ ինգուշ, ռուս, վրաց, աբխազ պաշտոնյաների միջեւ։ Փոքրամասնություն ներկայացնող շատ խմբեր կան Ռուսաստանում, որոնք չեն պնդում դաշնության սուբյեկտ լինել, սա ճշմարիտ է Ադրբեջանում ապրող լեզգիների համար, ինչպես նաեւ այն հայերի եւ ադրբեջանցիների համար, որոնք ապրում են Վրաստանում։ Կան փոքրամասնություններ ներկայացնող բազմաթիվ խմբեր, որոնք առաջին հերթին կարիք ունեն իրենց անվտանգությունը երաշխավորող մարմինների, որի գոյությունը վեր է իրենց ազգային պետության հռչակումից։

Կովկասում իրականությունը փոփոխության կարիք ունի, իմ նկատառումները, կարծում եմ, հայտնեցի։

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ
Բոնն

Հ. Գ.-Հարցազրույցն արվել է կոպենհագենյան հանդիպումից առաջ։

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **միջազգային**

Յունվարի 12-ին Փարիզում ստորագրվեց մարդու կենսաբանական կլոնավորումը (արհեստական մարդու ստեղծումը) արգելող միջազգային արձանագրությունը: RFI-ն հաղորդում էր, որ դրան մասնակցել են 19 եվրոպական երկրների ներկայացուցիչներ: Ֆրանսիայի Նախագահ Ժակ Շիրակն այդ առթիվ մաղթել է, որ համաշխարհային մակարդակով արգելվի «մարդու կլոնավորումն ու նարդյունավետ: Սակայն խնդիրն ամենեւին էլ արդյունավետության կամ անարդյունավետության մեջ չէ: Առաջանում են բարոյական կարգի հարցադրումներ, եւ առաջին հերթին այն, թե թույլատրելի՞ է արհեստական մարդու ստացումը: Չէ՞ որ մարդկային կյանքը, իր եզակիությամբ, մինչեւ այժմ համարվել է անհամեմատելի արժեք: «Ամեն մարդ մի աշխարհ է» արտահայտությունը, արհեստական մարդու ստեղծմամբ եւ փանցումը կարող է փոխել մարդկության հոգեբանությունն ընդհանրապես, կլոնավորման տակ դնել կյանքի բարձրագույն բանական ձեւի հետագա բախտը: Ո՞ւր է երաշխիքը, որ ապագայում չեն հայտնվի մարդու գենետիկ մաքրության զառանցական գաղափարի նոր կրողներ, որոնք կփորձեն մաքրագործել ապագա սերունդներին ուղղակի արգելելով «թերարժեքների» ծնունդը եւ նախապատվություն տալով վոր կողմն է, այդ գործունեությունը պիտի եկամուտներ բերի»:

ԱՄՆ-ի Նախագահ Բիլ Քլինթոնը, Դոլլի գառնուկի ստացման լուրն առնելուն պես, կտրուկ արտահայտվել է մարդկանց կենսաբանական կլոնավորման հավանականության դեմ: Քլինթոնը առաջարկել է առաջիկա 5 տարիներին սառեցնել նմանօրինակ գիտական հետազոտությունների համար տրվող ֆինանսավորումը: Գտնում են, որ Քլինթոնը ելնում է պրակ-

Հանճարեղ խելագարը հերթական անգամ ստանձնում է քաղաքակրթությանը

գենետիկ ձեռնածությունների անցկացումը», ինչը «կարող է հանգեցնել տագնապալի հետեւանքների»:

Ինչո՞ւ Եվրախորհրդի կենսաբանական էթիկայի հանձնաժողովը հարկ է համարել ազգային կոմիտեների հատուկ միջազգային խորհրդաժողով հրավիրել խնդրո առարկայի շուրջ:

Խոսքը անցյալ տարի ողջ աշխարհը ցնցած հայտնագործության մասին է, երբ ամերիկացի 69-ամյա գիտնական Սիդի ղեկավարած խումբը կարողացավ ստանալ Դոլլի անունով արհեստական գառնուկը, հար եւ նման այն բնօրինակին, որից աճեցվել էր: Կենսաբանական բժշկության տեսակետից դա վիթխարի նվաճում էր: Յաջողվեց 270 բնօրինակներից վերցված կենսանյութից ստանալ 29-ի էմբրիոնները, եւ դրանցից միայն մեկը, հենց նույն հայտնի Դոլլի գառնուկը, աճեց եւ դարձավ իսկական կենդանի: Բայց դա աներկբայորեն ապացուցեց, որ նույն կերպ կարելի է վարվել նաեւ մարդու հետ, այսինքն ստանալ արհեստական մարդ, բնօրինակի բազմակի կրկնակը: Այժմ այդ նույն գիտնականների նույն խումբը հաշվարկել է, որ այդպիսի «մարդու» ստացման ծախսը կկազմի մոտ 1 մլն ամերիկյան դոլար:

«Դոլլի» ծրագրի հեղինակները գտնում են, թե ծախողումների շատ բարձր տոկոսը արհեստական մարդու ստացումն առայժմ դարձնում է այդ «տեխնոլոգիական գործընթացի» հետագա կատարելագործման հեռանկարի հաշվառմամբ, անհուսալիորեն կորցնում է իր իմաստը:

Գիտնականների մեջ միասնական տեսակետ չկա այս խնդրի առթիվ: Ոմանք պնդում են, թե առանց այն էլ մարդկանց մոտ 15 տոկոսը ստիպված է լինում դիմել արհեստական բեղմնավորման: Յենց միայն ԱՄՆ-ում տարեկան 10 հազար մարդ դիմում է այդ քայլին, եւ այս թիվը շատ ավելին կլիներ, եթե արհեստական բեղմնավորումը չափազանց թանկ չլիներ: Չէ՞ որ մարդուն յուրահատուկ է իր սերունդն ունենալու բնական ձգտումը: Արհեստական մարդու ստեղծումով, գտնում են նրանք, այս խնդիրն ինքնըստինքյան կլուծվի՝ ամուլ մարդը կունենա ոչ թե իր ժառանգը, այլ ուղղակի կրկնակը, եւ դրանով իսկ նորից կապրի: Եթե կրկնակի ստացման ծախսերը նվազեն, կարծում են այս տեսակետի կողմնակիցները, ապա իրենց կրկնակն ունենալ ցանկացողների թիվը կտրուկ կմեծանա եւ արդեն մոտ ապագայում կարելի կլինի տարեկան «արտադրել» 200 հազար արհեստական մարդ:

Այլոց կարծիքով, հարցն ամենեւին էլ այս կերպ անմահանալու մեջ չէ: Գենետիկ ձեռնածությունները, մարդու ժառանգական գենի հատկությունների արհեստական փոփոխումները, բնության այս սրբության սրբոցի մեջ մարդու կողմից ներթա-

«ազնվածիններին»: Մի՞թե դրանք չէին ձգտում հիտլերյան ֆաշիստներն իրենց պրիմիտիվ եւ բարբարոս մեթոդներով: Չի բացառվում նաեւ այս կարգի արհեստական մարդկանց «սերիական արտադրությունը», ովքեր նախապես արդեն ծրագրավորված կլինեն որոշակի աշխատանքներում օգտագործվելու համար որպես կենսաբանական ռոբոտներ: Ի դեպ, «Դոլլի» ծրագրի ղեկավարը հենց այս էլ նկատի ունի, երբ իրեն քննադատողներին պատասխանում է, թե «արհեստական մարդկանց նոր շուկան խիստ շահութաբեր կլինի, իսկ շահույթը լավ բան է, շահույթը մարդկային գործունեության գլխա-

տիկ նկատառումներից, հուսալով, որ այդ 5 տարիներին հնարավոր կլինի երկրում մշակել մարդու արհեստական ստացումն արգելող օրենսդրություն: Իսկ ահա ծերունազարդ գիտնական Սիդը համաձայն չէ իր երկրի Նախագահի հետ եւ հայտարարում է, որ ԱՄՆ-ում մարդու արհեստական ստացումն արգելող օրենսդրության երեւան գալու դեպքում ինքն իր փորձերը կտեղափոխի այլ երկրներ, որտեղ դրանք արգելված չեն:

Աներկբայորեն հանճարեղ, բայց բարոյական առումով զարհուրելի խելագար չէ՞ այս գիտնականը, որ ստանձնում է գլխիվայր շրջել մարդկային քաղաքակրթության ներկան ու ապագան: Մինչեւ այժմ մարդկությունն ինքն իրեն չի կարողացել պաշտպանել նման հանճարեղ խելագարներից: Յետեւանքն այն է, որ մենք այժմ ապրում ենք այդպիսիների ստեղծած զանգվածային ոչնչացման զենքերից իսպառ անհետանալու մշտական սարսափի տակ: Արհեստական մարդը, ավաղ, շատ ավելին է, քան զենքը, որը կարելի է նաեւ չգործադրել: Արհեստական մարդը չի կարելի չգործադրել, նա ստեղծվում է հենց գործադրելու համար: Բայց դա չի՞ հանգեցնի այն բանին, որ այս մոլորակից այդ արհեստականները իսպառ դուրս կմղեն... բնականներին: Այս հարցին դեռ ոչ ոք հստակ պատասխան տալ չի կարող:

ՌԱՖԻԿ ՅՈՎՅԱՆՆԻՍՅԱՆ

Իրանն ու ԱՄՆ-ը մերձենում են, իսկ Չելսին Ղուրան է կարդում

AP գործակալությունը երկուշաբթի օրը մի քանի մեջբերումներ հրապարակեց Իրանի Նախագահ Մոհամեդ Խաթեմիի այն ակնարկից, որը գրված է ամերիկյան «Թայմս» հանդեսի համար եւ պետք է լույս տեսնի հունվարի 19-ի համարում: «Ամենայն վստահությամբ կարելի է ասել, որ այն հասարակությունը, որը մտադիր է զարգանալ, չի կարող հաջողության հասնել առանց հասկանալու արեւմտյան քաղաքակրթությունը եւ այդ քաղաքակրթության ոգին», գրում է, ըստ «Ազատություն» ռադիոկայանի, Նախագահ Խաթեմին եւ շարունակում. «Շատ իսլամական հասարակություններ, ինչպես, ասենք, մերն է, դժբախտաբար դեռեւս նման իմաստնություն չունեն: Մեր մոտեցումը Արեւմուտքին շատ մակերեսային է: Մենք կամ հիանում ենք կամ էլ ատում: Ավտոկրատիան դարձել է մեր երկրորդ բնութագիրը: Մենք իրանցիներս, ինչ-որ իմաստով բռնապետներ ենք: Մենք պետք է ստեղծենք ցանկալի միջավայր, ուր մարդիկ ավելի հեշտությամբ կկարողանան հանդուրժել միմյանց: Իրանը պետք է ձգտի ազատության, հակառակ դեպքում կրկին կհայտնվի բռնությունների վտանգի առջեւ»: Ահա թե ինչ պղտեղուցիչ հայտարարությամբ է հանդես եկել Իրանի Նախագահը: Իր հերթին Նախագահ Քլինթոնը, ըստ Ռոյթեր գործակալության, պատրաստվում է պատասխանել Մոհամեդ Խաթեմիի՝ ամերիկյան ժողովրդին ուղղված հեռուստադիմումին: ԱՄՆ Ազգային անվտանգության խորհրդական Սենդի Բերգերը, մեկնաբանելով այդ հնարավորությունը, նշել է, որ Մ. Նահանգները ցանկանում է նոր, ավելի լավ հարաբերություններ հաստատել Իրանի հետ: Սակայն կան հարցեր, որոնք պետք է քննարկվեն պետական մակարդակով: Մասնավորապես Իրանի կողմից միջազգային ահաբեկչությանն աջակցելը, զանգվածային բնաջնջման զենքերի ստեղծման ծրագրերը եւ այլն: Ըստ Բերգերի, Մ. Նահանգներն, իր հերթին, պատրաստ է քննարկել Իրանի «սառեցված» բանկային հաշիվների հարցը: Կիրակի օրը Սենդի Բերգերը հայտարարեց նաեւ, որ Մ. Նահանգները պատրաստվում է վերանայել ԱՄՆ այցելող իրանցիների համար մուտքի թույլտվություն տալու քաղաքականությունը: Սենդի Բերգերն ասաց, որ Վաշինգտոնը վերանայելու է ներկայիս խիստ ռեժիմը: Ամերիկյան նավթային ընկերությունները, ըստ «Ազատություն» ռադիոկայանի, եւս փորձում են վերսկսել ներդրումներն աշխարհի հինգերորդ խոշորագույն նավթ արտահանող երկրում՝ Իրանում: Փաստարկները բավական համոզիչ են ու զորեղ: Վաշինգտոնի Միջազգային տնտեսագիտության ինստիտուտի հաշվարկների համաձայն, Իրանի դեմ սահմանված ամերիկյան պատժամիջոցները տարեկան 20 մլրդ դոլարի վնաս են հասցնում հենց Մ. Նահանգներին: Այդ գումարը կապահովեր 250 հազար աշխատատեղ: Նավթային ընկերությունները եւ հատկապես «Մոբիլը» հույս ունեն, որ Իրանի Նախագահի հեռուստադիմումը ամերիկյան ժողովրդին կարող է վերջ դնել 20-ամյա բռնամանքին: Որոշ աղբյուրների համաձայն, Մ. Նահանգներն այժմ ուղիներ է որոնում Իրանի նկատմամբ սահմանված բռնարգելքը մեղմացնելու համար: Ամերիկայում մեծ հռչակ վայելող մեկնաբան Ուիլյամ Սֆայերը «Վաշինգտոն փոստ» թերթում երկուշաբթի օրը գրել է. «Ասում են, թե Քլինթոնի վարչակազմում բանավեճ է սկսվել Իրանի հարցով: Ճանր ու թեթեւ է արվում, թե ո՞րն ընտրել. ամեն կերպ արգելել, որ ահաբեկչությանն աջակցող այդ երկիրը հնարավորություն չունենա ստեղծելու գերզենք՞ր, թե՞ քաջալերել բարեփոխություններն Իրանում, խուսափել եվրոպական դաշնակիցներից բորբոքելուց եւ Իրանում ներդրումներ կատարելու նպաստավոր պայմաններ ստեղծել ամերիկյան նավթային ընկերությունների համար»: Սֆայերը գտնում է, որ այսպես կոչված «երկակի զսպման» ԱՄՆ քաղաքականությունն արդեն իսկ չի իրականացվում: Իրանի շուրջ բանավեճում, որը, հեղինակի կարծիքով, երբեք էլ չի եղել, արդեն իսկ հաղթել են ԱՄՆ պետդեպարտամենտի ռուսամետ պաշտոնյաները, այն է՝ փոխպետքարտուղար Սթրոբ Թալբոթը եւ պետքարտուղարի օգնական Թոմաս Փիքերինգը: «Քլինթոնի որոշումն Իրանի հետ գաղտնի, թե բաց երկխոսություն սկսելու մասին արդեն կայացվել է, այն էլ Իրանի պայմաններով», նկատում է Ուիլյամ Սֆայերը: Կարծես թե հաստատելով ամերիկյան մեկնաբանի կարծիքը, Սպահանում գտնվող Իրանի շիա մահմեդական հետազոտական կենտրոնի նախագահը հայտնեց, թե Բիլ Քլինթոնի դուստր Չելսի Քլինթոնը խնդրել է ուղարկել իրեն Ղուրանի անգլերեն թարգմանությունը: Ֆրանսպրես գործակալությունը հայտնեց, որ գիրքն արդեն ուղարկվել է Չելսիին:

Թուրքիայի նոր դեսպանը Իրանում

Ինչպես հայտնի է դարձել, երկու պետությունների դիվանագիտական կապերը սերտացնելու նպատակով Իրանում Թուրքիայի նոր դեսպան է նշանակվել Սենջեր Էզգույը: Երկու կառավարությունների միջեւ դիվանագիտական հակամարտությունը սկսվել էր նախորդ տարվա փետրվարին, երբ Թուրքիայում Իրանի դեսպանը այդ երկրում իսլամական օրենքներ հաստատելու կոչ էր արել, որից հետո դեսպանները ետ էին կանչվել: Դիվանագիտական կապերը վերահաստատվեցին անցյալ տարվա վերջին, սակայն առայժմ նոր դեսպաններ չէին նշանակվել:

«ՌՈՅԹԵՐ-ԵՐԵՎԱՆ»

Կոմունիստները Պինոչետին դատի են տվել

ԲՈՒԵՆՈՍ ԱՅՐԵՍ, 13 ՅՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Չիլիի կոմկուսը դատի է տվել գեներալ Աուգուստո Պինոչետին, նրա վրա պատասխանատվություն դնելով իր գլխավորած զինվորական վարչակարգի կառավարման տարիներին իրականացված ցեղասպանության եւ մարդկանց առեւանգման համար: Ինչպես հայտարարել է Չիլիի կոմկուսի գլխավոր քարտուղար Գլադիս Մարինը, դատական հայցը հարուցվել է, որպեսզի Պինոչետը, փոխանակ ցմահ սենատորի պաշտոն զբաղեցնելու, հայտնվի բանտում:

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Ռուբլին նոր է, ճգնաժամը՝ հին

Յունվարի 1-ից Ռուսաստանում շրջանառության մեջ դրվեց նոր՝ «ծանր» ռուբլին, որի 0-ների թիվը նախորդից երեքով պակաս է: «Ոչ ոք չի տուժի այս բարեփոխումից, որը չի իրականացվի բնակչության հաշվին», անցյալ տարվա ամռանը հայտարարել էր Նախագահ Բորիս Ելցինը՝ պատրաստակամ սկիզբ դնելով բարեփոխմանը: 1991 թ. տխուր փորձը հաշվի առնելով, երբ ֆինանսների նախարարը ռուսաստանցիներին երեք օր էր տվել փոխված խոշոր թղթադրամների փոխանակման համար, Ռուսաստանի իշխանություններն այս անգամ որոշել են հին ռուբլիները շրջանառության մեջ թողնել մինչեւ 1998 թ. վերջը: Դրանից հետո հին ռուբլիները կփոխանակվեն բանկերում երեք տարվա ընթացքում եւ առանց գումարի սահմանափակման:

Գործողությունը ձեռնարկվել է այն պահին, երբ Մոսկվան զգում էր ասիական ֆինանսական ճգնաժամի հետեւանքները: Սեփական կարիքները հոգալու նպատակով օտարերկրացի ներդրողները, մասնավորապես՝ հարավկորեացիները, հեռանում են Ռուսաստանի ֆինանսական շուկաներից՝ հարուցելով պարտատոմսերի գների ընդհանուր անկում եւ ռուբլու թուլություն: ՌԴ Կենտրոնական բանկը 4 մլրդ դոլար զոհաբերեց ռուբլու ամրապնդման նպատակով: Բյուջետային սուր պակասորդ ունեցող Մոսկվան ամեն ինչի համար մեղավոր է համարում քաղաքացի եւ կորեացի ֆինանսիստներին:

Մինչդեռ Սորբոնի համալսարանի տնտեսագիտության պրոֆեսոր Քրիստիան Բուասիոն կարծում է, որ Ռուսաստանի «կառուցվածքային բարդությունները որեւէ ընդհանուր բան չունեն ասիական ճգնաժամի հետ»: Նրա կարծիքով, Միջազգային արժութային հիմնադրամի այն կանխատեսումները, թե Ռուսաստանում 1998 թ. 3,3 տոկոս աճ է արձանագրվելու, անիրատեսական են: Իսկ «Ֆինանսովիե իզվեստիա» թերթի մեկնաբան Եվգենի Վասիլչուկն էլ ավելի հոռետես է. նրա կարծիքով, 1998 թ. տեղի կունենա 0,5 տոկոսի հասնող տնտեսական անկում:

6 ամիս առաջ Բորիս Ելցինը հայտարարել էր, թե ռուբլին դարձել է Արեւելյան Եվրոպայի ամենակայուն արժույթներից մեկը, իսկ սղաճը ՌԴ-ում հաղթահարվել է: Ճիշտ է, 1993 թ. 950 տոկոս կազմած սղաճը 1997 թ. իջավ 12 տոկոսի, բայց այս տպավորիչ արդյունքը դեռեւս չի նշանակում բյուջետային առողջացում: Այս մակարդակը պահպանելու համար պետությունը կրճատում է իր ծախսերը, ուշացնում աշխատավարձերը եւ շրջաններին տրվող պետական հատկացումները: Դեկտեմբերի 22-ին 6 ամիս աշխատավարձ չստացած 250 ածխահատներ Կեմերովոյի մարզում փակեցին անդրսիբիրյան երկաթգիծը: Նույն պատճառով աշխատանքն ընդհատեցին մետաղագործները: Տարեվերջին Նախագահը կառավարությունից պահանջեց վճարել աշխատավարձերի պարտքերը:

Իսկ ի՞նչ տեղի կունենա 2-3 ամիս հետո, ոչ ոքի հայտնի չէ: Ինչպես նշում է «Էքսպրես» հանդեսը, Ռուսաստանի պետական գանձարանում նոր դրամի ներհոսք չի եղել նոյեմբերի սկզբից: Աշնանը Միջազգային արժութային հիմնադրամը սառեցրեց Ռուսաստանին 700 մլն դոլարանոց վարկի հատկացումը՝ նրան պատժելով հարկային համակարգի անկատարության համար: Ռուսաստանի համար շատ դժվար կլինի ներքին պարտքը վերացնել ծայրահեղ միջոցներով, ասենք՝ գանձապետական մուրհակներ թողարկելով, որոնց 1/3-ը հայտնվել է օտարերկրացիների ձեռքում: Նրանց հրապուրելու նպատակով Ռուսաստանը կրկնապատկել է այդ պարտատոմսերի շահագումարները, որոնք հասնում են 35 տոկոսի: Նման պայմաններում, հանդեսի կարծիքով, Ռուսաստանին մնում է միայն ավելացնել դրամի թողարկումը կամ էլ խիստ կրճատել հանրային ծախսերը: Բայց այդ դեպքում ձեռնարկությունները բնավ շահագրգռված չեն լինի հարկեր վճարել: Դրամական բարեփոխումը Ռուսաստանում, ըստ երեւույթին, անհաջող է սկսվել:

Պատրաստեց
ՊԵՏՐՈՍ ԲԵԲԻՐՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Եթե գտնեք Մետերլինկի Կապույտ թռչունը՝ վերադարձրեք մեզ

«Աննա եւ Միքայել» հրատարակչությունը ընթերցողի սեղանին է դրել Մ. Մետերլինկի «Թատերգությունները»

Վերջին տարիներին հայ նորաստեղծ հրատարակչությունների շարքում աչքի է ընկնում «Աննա եւ Միքայել» հրատարակչությունը, որ առաքելություն է վերցրել իր վրա՝ մեր ընթերցասերներին ներկայացնելու 15-րդ դարի ֆրանսիական գրականությունը: Անդրե Ժիդ եւ Մարգըրիտ Դյուրաս, Ժան Անույ եւ Պոլ Էլյուար, Սեն-Ժոն Պերս եւ Պոլ Վալերի՝ ահա ֆրանսիացի աշխարհահռչակ այս գրողների, մտածողների լավագույն ստեղծագործությունների ընտրանին արդեն իսկ հրատարակված է եւ, անշուշտ, գտել է իր ընթերցողին: Եվ ահա վերջերս «Աննա եւ Միքայել» հրատարակչությունը ընթերցողի սեղանին դրեց նոր գիրք. Մորիս Մետերլինկի «Թատերգությունները»: Ժողովածուում ամփոփված են Մորիս Մետերլինկի թերեւս ամենաճանաչված գործը՝ «Կապույտ թռչուն» կախարդական հեքիաթը, ապա «Կույրերը», «Պելեաս եւ Մելիզանդ», «Ներսում», «Տենտաժիլի մահը» եւ «Մոննա Վաննա» թատերգությունները՝ Նվարդ Վարդանյանի եւ Սոնա Կարադելյանի թարգմանությամբ:

Ուշագրավ է, որ գիրքը լույս է տեսել Վահան Տերյանի անվան օգնություն հրատարակչական գործին ծրագրի շրջանակներում, Ֆրանսիայի արտաքին գործոց նախարարության եւ Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպանատան մշակույթի բաժնի աջակցությամբ:

Հիշեցնենք մեր ընթերցողին, որ բելգիացի ֆրանսախոս գրող Մորիս Մետերլինկը ֆրանսիական դրամատուրգիայում սիմվոլիզմի հիմնադիրն է: Մասնագիտությամբ իրավաբան, Մետերլինկը պատանեկան տարիներին հրատարակում է իր անդրանիկ բանաստեղծական ժողովածուները՝ «Ջերմոցներ», «Տասներկու երգ» եւ «Տասնհինգ երգ» խորագրով: Սակայն լայն ընթերցողի եւ գրականագետ քննադատների ուշադրությունը Մորիս Մետերլինկը բեւեռում է «Արքայադուստր Մալեն» իր առաջին թատերգությամբ, արժանանալով ժամանակի ճանաչված գրաքննադատ Օկտավ Միրբոյի հետեւյալ գնահատանքի. «Մետերլինկը մեզ նվիրեց օրերի ամենահանճարեղ ստեղծագործությունը՝ ամենաարտառոց ու ամենաանմեղը, որն իր արժանիքներով չի զիջում, համարձակվում են ասել, Շեքսպիրյան լավագույն գործերին...»:

Այդուհետ ընթերցանության համար նախատեսված Մետերլինկի առաջին թատերգությունները՝ «Ինքնակոչը», «Կույրերը» բեմադրելու իրավունքը վիճարկում էին Փարիզի մի շարք թատերախմբեր, Մետերլինկի անունը սկսում է հաճախակի հոլովվել ֆրանսիական գրական էլիտայի շրջանակներում: Մեկը մյուսի հետեւից գրվում են «Ալադինն ու Պալոմիդը», «Ներսը», «Տենտաժիլի մահը», ապա «Յոթ իշխանները» եւ «Պելեաս եւ Մելիզանդ» յուրօրինակ գործերը, որոնք, ինչպես նշում է հիշյալ գրքի նախաբանում հրատարակչության հիմնադիր Աննա Հակոբյանը, «մարմին են տալիս անտեսանելի, ճակատագրական զորություններին: Այդ ուժերի մտադրություններին ոչ ոք տեղյակ չէ, բայց հենց դրանցով է բնակեցված Մետերլինկի, իր իսկ խոստովանությամբ, «առաջին թատրոնի» աշխարհը, ուր ակնբախ է Շոպենհաուերի եւ Հարթմանի ազդեցությունը: «Պելեաս եւ Մելիզանդը» ֆրանսիացի հայտնի իմպրեսիոնիստ կոմպոզիտոր Կլոդ Դեբյուսիին ընձեռում է գաղտնասույզ մթնոլորտ, անժամանակային քնարականություն, որը համահունչ էր նրա երաժշտական ըմբռնումներին: Սիմվոլիստ գրողներով եւ իմպրեսիոնիստ նկարիչներով հիացած կոմպոզիտորը մի նոր էջ է բացում երաժշտական դրամայի պատմության մեջ, ստեղծելով համանուն օպերա՝ ըստ Մետերլինկի հիշյալ ստեղծագործության:

Սակայն անդրադառնանք Մետերլինկին: Շատե՞րը գիտեն արդյոք, որ մեծ գրողն ու դրամատուրգը, մերժելով «քաղաքակիրթ աշխարհի» սին ադմունկն ու նույնքան սին պատրանքը, նաեւ չհաղթելով որեւէ աստվածությանը, հեռանում է իր շրջապատից, մեկուսանում, բնության գրկում գտնելու կյանքի, գոյի իմաստն ու հրաշքը:

Մորիս Մետերլինկի՝ մտածողի, անհատի եւ գրողի ներքին «ես»-ի, նրա խիստ յուրատիպ ներաշխարհի ներքին աճի փուլերն ակնհետ են դառնում նրա ստեղծագործության հետագիծը խորամուխ կերպով ուսումնասիրելիս: Այսպես, ինչպես դարձյալ նշված է խնդրո առարկա գրքի նախաբանում, Մետերլինկի «Խոնարհների գանձը» բարոյափիլիսոփայական էակի խորհրդածություններն արդեն իսկ ձգտում են վերաճել սիմվոլիզմից, իսկ «Ագրովենն ու Մելիզետը» թատերայնությունը, որով սկիզբ է առնում նրա «երկրորդ թատ-

րոնը, իմա՝ հեղինակի դրամատուրգիայի նոր փուլը, մասնանշում է ողբերգական վախճանը. այսուհանդերձ առաջարկելով կյանքում «լույս»-ով կարող հաշտվել անդարձանալիի հետ»: Հետեւաբար, «Իմաստություն եւ ճակատագիր» էսսեն երեւան է հանում Մետերլինկի ակնբախ հակվածությունը բնազանցական մտածողությանը. նշենք նրա «Թաղված տաճարը», «Կրկնակի պարտեզ», «Մահը», «Անծանոթ հյուրը», «Մեծ գաղտնիք» գործերը: Հետաքրքրական է, որ դրան մեկտեղ բնությունը ներշնչում է գրողին ստեղծելու եթե ոչ միջատաբանին հարիր «գիտական» գործեր, ինչպիսիք են նրա «Մեղուների կյանքը», «Տերմիտների կյանքը», «Միջատների կյանքը» երկերը, ապա առնվազն՝ բնության եւ կենդանի նկարագրության, հիրավի, գլուխգործոցներ, որոնցում նույնքան առկա է զննողը, որքան որ եւ զննվողը:

Իր մեկ այլ լավագույն թատերայնության մեջ՝ «Մոննա Վաննա»-յում Մետերլինկը բարձրացնում է մարդ անհատի եւ իրեն շրջապատող հասարակության բազմաբարդ հարաբերությունների համախնդիրները: Ուշագրավ է, որ հիշյալ պիեսը Մետերլինկի միակ գործն է, որում առկա չեն հեքիաթային եւ կամ առասպելական գործող անձինք: Դրամայում, քաղքենի-ծեսական, առօրեական մթնոլորտին հեղինակը հակադրում է կյանքի եւ սիրո զարգացման օրինաչափությունները: Ճակատագրական բացասական ուժերին մարդ արարածն ի զորու է հաղթել միայն նրանց դեմ պայքարելով հերոսականին հասնող ինքնազոհությամբ ու ինքնահրաժարումով-այս է հեղինակի եզրահանգում-գաղափարը, որով ներթափանցված է հիշյալ պիեսը:

«Մոննա Վաննայի», ինչպես նշվում է, ավելի շատ բանաստեղծական, քան թատերային արձակից հետո Մետերլինկը ստեղծում է դյութահրաշ մի թատերգություն, որի արմատները գուցե եւ արդարացիորեն հարկ է որոնել Գրիմ եղբայրների «Հենզելն ու Գրետելը» հեքիաթում: «Կապույտ թռչունը» մարդկությանը հավերժորեն հուզող մի ասք է մարդկային գոյի ու երջանկության խորախորհուրդ նյութի մասին: Ստեղծագործության գլուխգործոցին՝ «Կապույտ թռչունին» հաջորդում են «Մահը» թատերայնությունը, ապա եւ Շեքսպիրի «Մակբեթի» թարգմանությունը: 1911 թվականին Մորիս Մետերլինկը արժանանում է Նոբելյան մրցանակի: Ստոկհոլմի հանձնաժողովը արժանվույն գնահատելով Մետերլինկի գործը, որպես համամարդկային ներդրում, հավակնություն ուներ, ինչպես գրել էր ժամանակի մամուլը, «հռչակավոր Տոլստոյի թիկնոցը գցել ամենաընտրյալ գրողի ուսերին, որպեսզի նա լինի մեծ գործի հետեւորդը»:

Նոբելյան մրցանակով տակավին չի պսակվում-ավարտվում մեծ գրողի ուղին: Առաջին աշխարհամարտը Մետերլինկի հոգեաշխարհում հայրենասիրական զեղումներ է ծնում: Դրանց ակնառու արգասիքն են «Պատերազմի թեկորներ» եւ «Ստիլմոնդի քաղաքապետը» գործերը:

Սակայն եւ անմիջապես հաջորդող՝ «Նշանադրություն» պիեսում Մետերլինկը ի հայտ է բերում դարձյալ դյութահրաշ դրամայի ստեղծման պարզորոշ միտումը, ինչով եւ բացվում է նրա «Երրորդ թատրոնը»: «Դժբախտությունն անցնում է», «Մեռյալների զորությունը», «Մարի-Վիկտորիա», «Արքայադուստր Իզաբել», ահա հեղինակի վերջին թատերգությունների ոչ լրիվ անունները...

«Մետերլինկը խորհրդապաշտական բեմին է ընծայում թանկարժեք, կարոտալից եւ երեւակայական միշտ կենդանի մի կախարդանք, ուր առաջին համբավավոր արարումներից ի վեր բեմադրիչներն ու ծեսավորողները շարունակում են փնտրել «այլ» աշխարհի տեսիլը, գրում է հիշյալ նոր հրատարակության նախաբանում Աննա Հակոբյանը» եւ միանգամայն իրավացիորեն վավերում, թե սիմվոլիստական թատրոնն իր գոյությամբ պարտական է Մետերլինկի պիեսներին:

Մորիս Մետերլինկին համաշխարհային հռչակ պարգեւած «Կապույտ թռչունը» անդրանիկ անգամ բեմականացվել է Մոսկվայի հայտնի «ՄԽԱՏ»-ում (Մոսկվայի գեղարվեստական թատրոն) 1908 թվականի սեպտեմբերի 30-ին, ապա եւ՝ 1911 թվականի մարտի 2-ին Փարիզի «Ռեժան» թատրոնում:

Ահա գրեթե ամբողջ մի դար մարդկության սրտի ամենանվիրական անկյունում, մեզ համընթեր եւ մեր հոգու դաշտում, ապրում են հանճարեղ Մետերլինկի հանճարեղ հերոսները, ապրում են, մահանում եւ դարձյալ վերընձյուղվում մեր մեջ, որպես մեր գոյի անբաժան ու սրբազան հյուլեներ: Նրանք, որ օգնում են մեզ քայլելու, մաքառելու, չքաղվելու համասարած անոգեղենության գետնաքարշ առօրյայում: «Կապույտ թռչունի» սիմվոլիկ, բայց եւ գերիրական հերոսները՝ միակները ողջ համաշխարհային գրականության մեջ, որոնք մետերլինկյան լույսով թաթախված կրում են մեզ համար անանցելի թանկ, սրբացված անուններ: Եվ փույթ չէ, թե դրանք որպես «գրական հերոսների» անուններ առաջին հայացքից անսովոր թվան, զի ավանդականորեն ընդունված մարդկանց անուններ չեն, այլ... Նրանք յուրաքանչյուրիս մեջ ապրող իսկական հերոսների իսկական անուններ են՝ մեզ ծանոթ եւ հարազատ: Պարզապես պիտի գար մեկը, որ ասեր. «Տեսեք, վերադարձնում եմ ձեզ՝ ձեր մեջ ապրող հերոսներին, ճանաչեք նրանց անունները. Հաց, Ջուր, Կրակ, Մայրական սեր, Կապույտ երկնքի երջանկություն, Ձմռան կրակի, Անձրեւի, Գարնան երջանկություն, Ցողի մեջ ոտաբոբիկ վազելու երջանկություն, Սիրելու երջանկություն, Գեղեցիկը տեսնելու երջանկություն, Աստղերի հայտնությունը տեսնելու երջանկություն, Բարի լինելու, Մտածելու երջանկություն...

Եվ թող ընթերցողը պարզամտորեն չմտածի, թե մեքենայաբար շարադրեցինք Մետերլինկի հերոսների անունները, ծանրաբեռնելով իր ընթերցանությունը: Բնավ: Բանն այն է, որ այդ (եւ դեռ այլ) հերոսները ապրում էին Կապույտ թռչունի արարած նախանյութի կապույտ դաշտում: Իսկ թռչունը մեկ օր... թռա՞վ: Եվ արդ, հիշենք նաեւ Մետերլինկի պիեսի վերջին խոսքերը. «Եթե մեկն ու մեկը գտնի Կապույտ թռչունին, թող բարի լինի վերադարձնել... Մենք Նրա կարիքն ունենք, որպեսզի ապագայում երջանիկ լինենք»:

ԹԱՄԱՐ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ՄԵՐ ԱՐՎԵՍՏԱԳԵՏՆԵՐԸ

«Ազգ»-ի ցուցասրահ

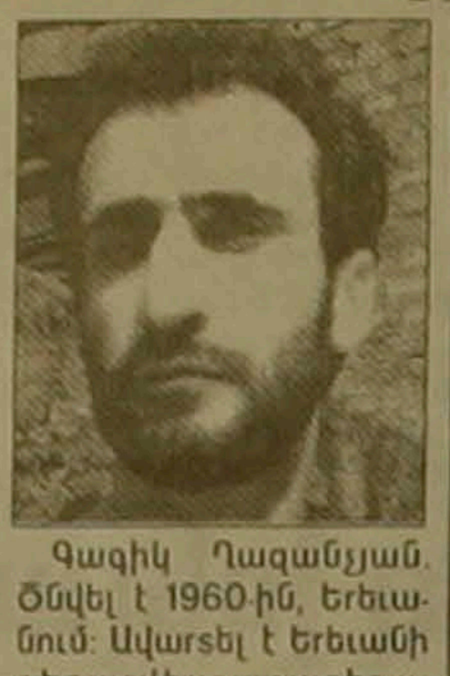

Գագիկ Ղազանչյան. Ծնվել է 1960-ին, Երեւանում: Ավարտել է Երեւանի գեղարվեստաթատերական ինստիտուտը: Նրա արվեստում իրականությունն ու տեսիլքը մարմնավորվում են պլաստիկ պատկերայնության եւ գունային հատուկ ելեւէջումների հետաքրքիր լուծումներ գտած աշխարհում:

Ամանորյա տոնահանդեսներ Վահան Թեքեյանի անվան կրթական համալիրում

Կարբիի Վահան Թեքեյանի անվան միջնակարգ դպրոցում տոնական եռուզեռ էր:

Դպրոցի թե մանկավարժական կոլեկտիվը, թե ողջ աշակերտությունը հաճելի լուրով էր հրաժեշտ տալիս անցնող տարուն. նրանց ոգեւորել էր Թեքեյան մշակութային միության ԱՄՆ-ի եւ Կանադայի կենտրոնական վարչության 7000 ԱՄՆ դոլարի հատկացումը դպրոցի տանիքը վերանորոգելու համար:

1998 թվականի նախաշեմին դպրոցի տոնականորեն զարդարված սրահում կազմակերպված էր ամանորյա տոնահանդես «Հրաժեշտ 97-ին» (կազմակերպիչ դպրոցի փոխտնօրեն Ռուզան Սեխլեյան): Ցերեկույթը բացեց դպրոցի տնօրեն [illegible]հանյանը: Տոնական ցերեկույթին մասնակցում էին Հայաստանի Թեքեյան մշակութային միության վարչության նախագահ Լեւոն Մկրտչյանը, վարչության անդամ, կրթության մասնաճյուղի նախագահ Կարլեն Ղալլաքյանը, վարչության քարտուղար Սերգեյ Գալստյանը:

Բոլորի նոր տարին շնորհավորելով Լեւոն Մկրտչյանը հրապարակեց մի նոր հաճելի լուր. ԹՄՄ ԱՄՆ-ի եւ Կանադայի կենտրոնական վարչությունը նոր տարվա շեմին դպրոցի կոլեկտիվին հատկացրել է 2500 դոլարի արժողությամբ դրամական պարգեւներ եւ հուշանվերներ, որոնք հանձնվեցին դպրոցի տնօրենին: Այնուհետեւ անցկացվեց 9-րդ եւ 10-րդ դասարանցիների մրցույթ՝ «Տոնականորեն հարդարված լավագույն սեղանի համար»: Նշվեց, որ թեեւ բոլոր սեղաններն էլ ընտիր են, բայց եւ այնպես փոքր առավելությամբ հաղթող ճանաչվեց 9բ դասարանը:

Ամանորյա տոնահանդեսը վարում էին դպրոցի լավագույն աշակերտներից (10բ դասարան) Գայանե Հովհաննիսյանը եւ Արթուր Հովհաննիսյանը:

Իր արտակարգ ընդունակություններով բոլորի ուշադրությանն արժանացավ Ձյունանուշիկը՝ 9բ դասարանի գերազանցիկ Արմինե Սելիոնյանը:

Սուրբ Ծննդյան օրը, արդեն Երեւանի Վ. Թեքեյանի անվան կրթական համալիրում տեղի ունեցավ ՀԹՄՄ վարչության անդամների հանդիպումը ուսուցչական կազմի հետ: ՀԹՄՄ վարչության նախագահ Լեւոն Մկրտչյանը կրթահամալիրի տնօրինությանը հանձնեց 3500 ԱՄՆ դոլարի արժողությամբ պարգեւներ եւ ամանորյա նվերներ, որոնք հատկացրել էր ԱՄՆ-ի եւ Կանադայի ԹՄՄ կենտրոնական վարչությունը:

Նման հանդիպում նախատեսվում է նաեւ Գյումրիում, առաջիկա ուրբաթ օրը, տեղի Թեքեյան վարժարանում:

ՀՌԱԿ «Փրունզե Դովլաթյան» ակումբի առաջին Ամանորը

97-ի դեկտեմբերի 31-ի գիշերը Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցության «Փրունզե Դովլաթյան» ակումբի (նախագահ՝ Թ. Գրիգորյան) եւ «Ազգ» ՍՊ ընկերության (նախագահ՝ Գ. Պետրոսյան) Փարաքարի մշակույթի տանը կազմակերպվեց ամանորյա տոնահանդես, որտեղ շուրջ 100 դպրոցականների բաժանվեցին Նոր տարվա նվերներ: Տոնահանդեսի գեղարվեստական մասը կազմակերպել էր եւ բարձր մակարդակով անցկացրեց Հայաստանի Թեքեյան մշակութային միության երիտասարդական մասնաճյուղը (նախագահ՝ Դ. Դովլաթյան):

«Շնորհ ձեզ եւ խաղաղություն Հիսուս Քրիստոսից...»

Այսպիսի նշանաբանով սկսեց Նոր տարվա եւ Սբ. Ծննդին նվիրված իր առաջին ելույթները Հայ ավետարանչական ընկերակցության (ՀԱԸ) նորաստեղծ մանկական երգչախումբը (Թամար Փայլակյանի (Լիբանան) ղեկավարությամբ) Վանաձորի Հ. Աբելյանի, Գյումրիի Ա. Մռավյանի անվան թատրոններում եւ Երեւանի Ամերիկյան համալսարանում:

Նորաստեղծ մանկական անսամբլի արվեստը, որը ներառում է հոգեւոր երգերի ներկայացման նոր կերպ նորագույն մշակումներով, լավագույն միջոց հանդիսացավ Բարի լուրի ավետման համար:

Երգչախմբի փոքրիկ անդամների կատարողական նուրբ քնարականությունը, անմիջականությունը, բնական թեթեւությունը առաջին իսկ ելույթում արժանացավ հանդիսատեսների եւ երաժիշտ մասնագետների ուշադրությանը՝ գեղագիտական հաճույք եւ ուրախություն պատճառելով բոլորին:

Համերգներին ներկա էին ՀԱԸ-ն կողմից հովանավորված ընտանիքներ, կիրակնօրյա դպրոցների երեխաներ, Լոռվա մարզպետարանի մշակույթի բաժնի մասնագետներ, Գյումրիի քաղաքապետարանի աշխատակիցներ, հյուրեր միջազգային կազմակերպություններից, լրագրողներ:

Համերգներին ներկա էր եւ ողջույնի ու շնորհավորական խոսքով ելույթ ունեցավ ՀԱԸ-ն Հայաստանի ներկայացուցիչ վերապատվելի Ռենե Լեւոնյանը:

ՀԱԸ-ն կողմից Նոր տարվա եւ Սբ. Ծննդին նվիրված բարեգործական հանդեսները շարունակվում են ընդգրկելով գեղարվեստական նոր կոլեկտիվներ:

ՀԱԸ ՄԱՄՈՒԼԻ ԲԱԺԻՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ մարզական

ՖՈՒՏԲՈԼ

Ս. Դարբինյան. «Լավատեսորեն ենք տրամադրված»

Այս օրերին Ֆրանսիայի Մարսել քաղաքի մերձակայքում գտնվող «Դոմեն դը Տուռնո» մարզաբազայում իր ուսումնամարզական հավաքն է անցկացնում Հայաստանի չեմպիոն «Երեւան» թիմը:

Ֆրանսիա մեկնելուց առաջ ճեպազրույց ունեցանք թիմի գլխավոր մարզիչ Սամվել Դարբինյանի հետ: Ահա թե ինչ ասաց նա. «Նոր մրցաշրջանին նախապատրաստվել սկսեցինք որոշ ուշացումով: Երեւանյան դաշտերը հնարավորություն չտվեցին լիարժեք բացօթյա մարզումներ անցկացնել: Այնուամենայնիվ, մրցաշրջանից առաջ լավատեսորեն ենք տրամադրված: Հույս ունենք դրությունը շտկել Ֆրանսիայում անցկացվելիք հավաքի ժամանակ: Հիմնական շեշտը դնում ենք հենց այդ փուլի նախապատրաստության վրա: Մեզ «Դոմեն դը Տուռնո» է հրավիրել մեր լավ բարեկամ, ֆրանսահայ Ալբեր Արսլանյանը: Ի դեպ, Ֆրանսիայում, մարզումներից բացի, կանցկացնենք մի շարք ընկերական հանդիպումներ տեղի ակումբների հետ: Ֆրանսիայում ուսումնամարզական հավաքն ավարտելուց անմիջապես հետո կմեկնենք Մոսկվա մասնակցելու ԱՊՀ երկրների գավաթի հերթական խաղարկությանը: Ընդգրկված ենք մի խմբում, որտեղ մեր մրցակիցները կլինեն Ռուսաստանի չեմպիոն Մոսկվայի «Սպարտակը», Բելառուսի չեմպիոն Մինսկի «Դինամոն», Տաջիկստանի չեմպիոնը: Հաջորդ փուլ դուրս գալու համար ենթախմբում պետք է գրավել գոնե երկրորդ տեղը: Սկզբունքորեն դա մեր ուժերից վեր չէ: Եկող մրցաշրջանը շատ կարեւոր կլինի մեր թիմի համար: Կփորձենք ոչ միայն պահպանել հանրապետության չեմպիոնի կոչումը, այլեւ հաջող հանդես գալ եվրոպական երկրների Չեմպիոնների լիգայում: Այդ նպատակով մտադիր ենք ուժեղացնել մեր թիմի կազմը: Առայժմ միայն մի ֆուտբոլիստի անուն կարող եմ տալ, որը համալրել է «Երեւանի» կազմը. դա «Արարատի» փորձառու պաշտպան Հարություն Աբրահամյանն է: Մյուս փոփոխությունների մասին կիմանաք ավելի ուշ: Ի դեպ, մեր երեք լեգեոնականները՝ Սալալը, Գոգուան եւ Թամբուրան, որոնք Հայաստանի առաջնությունից հետո հայրենիք էին մեկնել, մեզ կմիանան Ֆրանսիայում»:

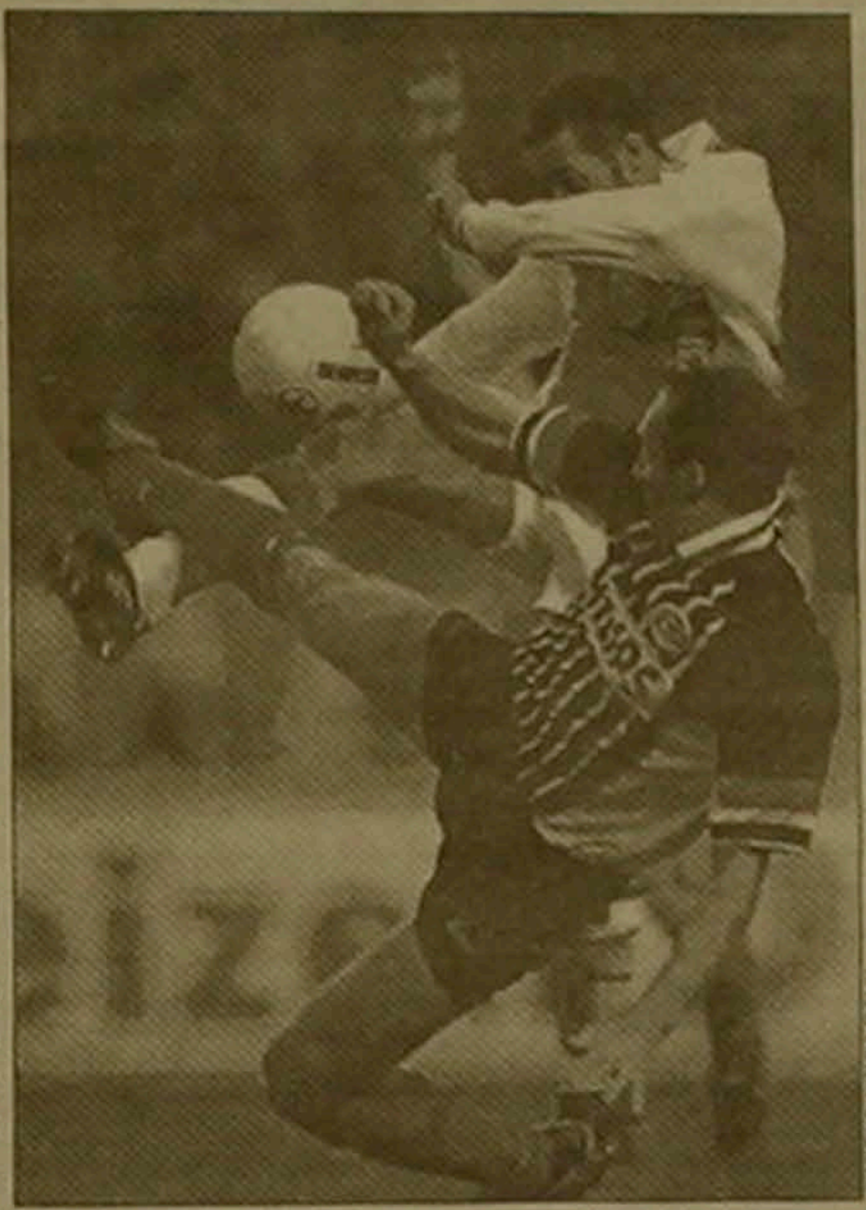

Ռ. Ա.

Լավագույնը Հարություն Վարդանյանն է

Հայաստանի 1997 թվականի լավագույն ֆուտբոլիստ է ճանաչվել Գյումրիի «Շիրակ» թիմի պաշտպան Հարություն Վարդանյանը: Սա պարզ դարձավ «Ֆուտբոլ» շաբաթաթերթի անցկացրած հարցման արդյունքներն ամփոփելուց հետո: Հանրապետության զանգվածային լրատվության միջոցների 23 ներկայացուցիչների մեծ մասը ավելի հաճախ նշել է գյումրեցի ֆուտբոլիստի անունը: Վարդանյանը հավաքել է 56 միավոր:

Ի դեպ, այժմ Հարությունը փորձամրցում է անցնում Ֆրանսիայում եւ, հավանաբար, եկող մրցաշրջանում հանդես կգա այդ երկրի թիմերից մեկում:

Հայաստանի լավագույն ֆուտբոլիստների ցուցակում երկրորդը Երեւանի «Փյունիկի» խաղացող Սարգիս Հովսեփյանն է: Նա հավաքել է 34 միավոր: Երրորդ ֆուտբոլիստ է ճանաչվել հանրապետության չեմպիոն «Երեւանի» հարձակվող Ն'Ջիպ Սալալը: Լեգեոնական ֆուտբոլիստի հաշվին գրանցվել է 20 միավոր: Ընդհանուր առմամբ նշվել են 10 ֆուտբոլիստների անուններ:

Մեր ընթերցողներին հիշեցնենք նախորդ հինգ տարիների Հայաստանի լավագույն ֆուտբոլիստների անունները. 1992 թ.- Սարգիս Հովսեփյան (ՀՄԸՄ), 1993 թ.- Արմեն Շահգելդյան («Արարատ»), 1994 թ.- Արսեն Ավետիսյան (ՀՄԸՄ), 1995 թ.- Սարգիս Հովսեփյան («Փյունիկ»), 1996 թ.- Արթուր Պետրոսյան («Շիրակ»):

«Բորուսիան» եւ...

«Ֆրանս ֆուտբոլ» հանդեսի հարցման արդյունքում 1997 թվականի աշխարհի լավագույն ակումբային թիմ է ճանաչվել գերմանական «Բորուսիան»: Դորտմունդի թիմը անցյալ տարի նվաճել է Եվրոպայի Չեմպիոնների լիգայի գավաթը, իսկ այնուհետեւ՝ Միջմայրցամաքային գավաթը:

Հետաքրքիր է, որ «Բորուսիան» շատ անհաջող է սկսել Գերմանիայի առաջնությունը եւ քիչ-քիչ շտկում է իր գործերը:

...«Բարսելոնը»

Ֆուտբոլի միջազգային ֆեդերացիայի (ՖԻՖԱ) վիճակագրական հանձնաժողովի կարծիքով, անցյալ տարվա աշխարհի լավագույն ակումբային թիմը Իսպանիայի «Բարսելոնն» է: Եվ դա՝ չնայած Չեմպիոնների լիգայում չափազանց անհաջող խաղին (մասնավորապես, կատալոնցիներն իրենց խմբում երկու ջախջախիչ պարտություն կրեցին Կիեւի «Դինամո» թիմից՝ 0-3 եւ 0-4 հաշիվներով): «Բարսելոնն» այժմ գլխավորում է իր երկրի առաջնության աղյուսակը:

Ցուցակում երկրորդ հորիզոնականը զբաղեցնում է Չեմպիոնների լիգայի հաղթող եւ Միջմայրցամաքային գավաթակիր Դորտմունդի «Բորուսիան» (Գերմանիա), երրորդ տեղում է Թուրինի «Յուվենթուսը» (Իտալիա):

Ֆրանսիական ֆուտբոլ՝ միայն երիտասարդների համար

Աշխարհի 123 երկրների ֆրանսիական դեսպանատները հրավիրում են աշխարհի շուրջ 5 մլն ֆրանսերեն ուսումնասիրող 17-20 տարեկան ուսանողներին մասնակցելու «Մեկնենք Ֆրանսիա» մրցույթին, որ անցկացվում է ֆուտբոլի աշխարհի առաջնության «Ֆրանսիա-98» ծրագրի շրջանակներում: Թեկնածուները պետք է նախագիծ ներկայացնեն, թե ինչպես է ընկալվում Ֆրանսիան իրենց հայրենի երկրում, եւ ինչպես կներկայացնեին սեփական երկիրը, եթե հայտնվեին այն 700 ընտրյալների շարքում, ովքեր կդառնան աշխարհի առաջնության հյուրերը: Ֆրանսերենի երկրպագուներն այս տարվա հունիսի 30-ից հուլիսի 15-ը ժամանակից կդառնան քառորդ եզրափակիչի, կիսաեզրափակիչի խաղերին եւ վերջնախաղին, ինչպես նաեւ ներկա կլինեն ֆուտբոլի աշխարհի գավաթի շրջանակում անցկացվող մշակութային միջոցառումներին, որ կանցկացվեն Փարիզում ու առաջնության մնացյալ քաղաքներում: Մրցույթի կազմակերպիչների շարքում են նաեւ այնպիսի հեռուստա- եւ ռադիոընկերություններ, ինչպես TV 5-ը, CFI-ն, RFI-ն եւ MCM երաժշտական ալիքը: Մրցույթի արդյունքները կամփոփվեն 98-ի մարտի 20-ին, որ ֆրանկոֆոնիայի օրն է, համապատասխանաբար բոլոր երկրներում:

Ա. Գ.

ԼՈՒՐԵՐ

Աշխարհի առաջնությունում

Ավստրալիայի Պերտ քաղաքում անցկացվում է ջրային մարզաձեւերի աշխարհի առաջնությունը:

Առայժմ ավելի հաջող են հանդես գալիս ԱՄՆ-ի, Ռուսաստանի, Չինաստանի մարզիկները, որոնց ներկայացուցիչներն ամենաշատ թվով մեդալներ են շահել, եւ հենց նրանք էլ հավակնում են ընդհանուր թիմային հաղթանակին:

Առաջնության հերոսներից մեկի անունն արդեն հայտնի է: Դա մոսկվացի Ալեքսեյ Ակատեւն է: Եվրոպայի կրկնակի չեմպիոնը Ավստրալիայում աշխարհի կրկնակի չեմպիոն դարձավ: Սկզբում նա հաղթեց բաց ծովում անցկացված 5 կմ լողի մրցումներում, ապա երկրորդ ոսկե մեդալը շահեց 25 կմ մարաթոնյան լողատարածությունում:

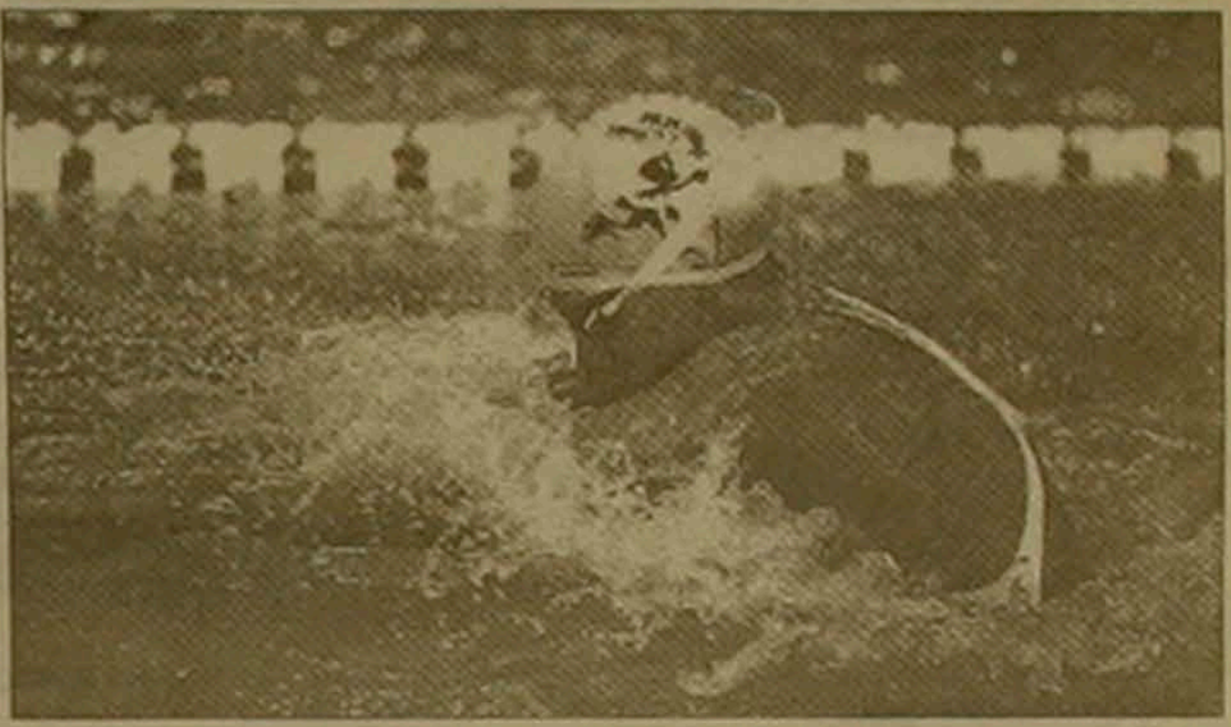

Կմրցի չեմպիոնի հետ

Հոլանդիայի Սթադսկանաալ քաղաքում ավարտվեց միջազգային շաշկու աշխարհի չեմպիոնի կոչման հավակնորդների մրցաշարը:

Երկու փուլով անցկացված մրցումներում առավել հաջող հանդես եկավ Ալեքսանդր Շվարցմանը (Ռուսաստան): Եզրափակիչ մրցաշարում նա կարողացավ առաջ անցնել մյուս չորս մասնակիցներից եւ գրավել առաջին տեղը: Հավակնորդների մրցումների հաղթողն իրավունք նվաճեց աշխարհի չեմպիոնի կոչումը վիճարկել բարձրագույն տիտղոսի ներկայիս կրող, նույնպես Ռուսաստանի ներկայացուցիչ Ալեքսեյ Չիժովի հետ մրցախաղում:

Ֆինների հաղթանակը

Տասը թիմեր մասնակցեցին հոկեյի աշխարհի երիտասարդական առաջնությանը, որն անցկացվեց Ֆինլանդիայում:

Չեմպիոնի կոչումը նվաճեց Ֆինլանդիայի հավաքականը, որը եզրափակիչ խաղի միայն լրացուցիչ ժամանակում կարողացավ վճռական գոլը խփել Ռուսաստանի հավաքականի դարպասը եւ 2-1 հաշվով շահել հանդիպումը: Ռուսաստանի երիտասարդ հոկեյիստները գրավեցին երկրորդ տեղը: Շատերի համար անակնկալ էր Շվեյցարիայի հավաքականի գրաված երկրորդ տեղը: Շվեյցարացիները բրոնզե մեդալների համար պայքարում պարտության մատնեցին Չեխիայի ուժեղ թիմին: Ավելի մեծ անակնկալ էր աշխարհի վերջին հինգ առաջնություններում հաղթած Կանադայի հավաքականի անհաջողությունը: Հոկեյի հայրենիքի ներկայացուցիչներն այս անգամ գրավեցին միայն ութերորդ տեղը:

Լավագույն տասնյակը

Որոշվել է Ռուսաստանի մարզիկների լավագույն տասնյակը: Ահա այն. Ելենա Վյալբե (դահուկավազք), Ալեքսանդր Պոպով (լող), Անդրեյ Չեմերկին (ծանրամարտ), Ալեքսանդր Կարելին (հունահռոմեական ոճի ըմբշամարտ), Օլեգ Սաիտով (բռնցքամարտ), Կոնստանտին Երյոմենկո (մինի ֆուտբոլ), Սվետլանա Խորկինա (մարմնամարզություն), Լյուդմիլա Գալկինա (թեթեւ աթլետիկա), Օքսանա Գրիշչուկ եւ Եվգենի Պլատով (գեղասահք), Օլգա Սեդակովա (գեղալող):

Հունվարի 16-ին Մոսկվայում կանցկացվի ավանդական պարահանդեսը, որտեղ էլ կնշվի, թե այս տասնյակից ով է ավելի արժանի կրելու Ռուսաստանի թիվ 1 մարզիկի կոչումը:

Աշխարհի ամենավատ թիմը

Այսպես են անվանում Անգլիայի Գրեյվզենդ քաղաքի ֆուտբոլային «Սաութֆլիթ հոուփս» դպրոցական թիմին: Բանն այն է, որ «արծիվները» 62 անընդմեջ պարտություն են կրել՝ այդ ընթացքում իրենց դարպասը բաց թողնելով 1036 գնդակ:

Իսկ իրենք խփել են ընդամենը 41 գոլ: Ֆրանսպրես գործակալությունը նշում է, որ թիմը զգալիորեն գերազանցել է նախկին ռեկորդը՝ 39 անընդմեջ պարտություն, որը պատկանում էր «Ստոքպորտ Յունայթեդին»: Իսկ «Սաութֆլիթ հոուփսի» ամենախոշոր պարտությունը 0-35 հաշվով է: Ո՞վ կգերազանցի այս ռեկորդները:

«Լիբերասիոնը» Պրոստի մասին

Ֆրանսիական հեղինակավոր «Լիբերասիոն» թերթը ամեն օր իր վերջին էջը նվիրում է որեւէ հանրահայտ անհատի:

Թերթը հունվարի 2-ի համարում չորս սյունակ հատկացրել է «Ֆորմուլա-1» դասի ավտոարշավորդ, աշխարհի նախկին չեմպիոն Ալեն Պրոստին: Այդ առթիվ նշվում է, որ նշանավոր մարզիկը ազգությամբ հայ է, նրա մոր ընտանիքը ժամանակին փախել է թուրքական ջարդերից: «Լիբերասիոնը» մեծ տեղ է հատկացրել Պրոստի ներկայիս կյանքին, նրա ծրագրերին:

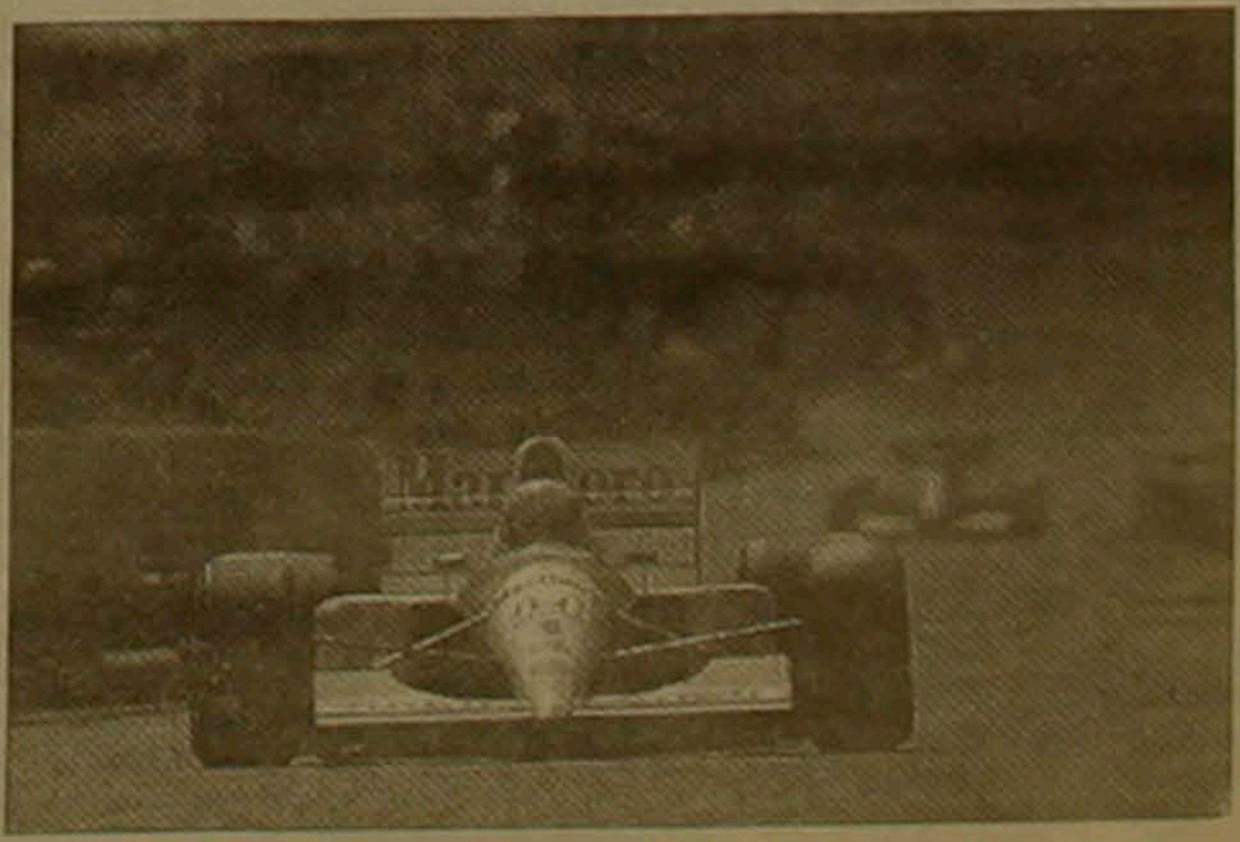

digitised by A.R.A.R.@

Միդլենդ Արմենիա բանկի հաշվեկշիռը

hաշվապահական հաշվառման հավաքական (կոնսոլիդացված)

Ակտիվ	30.09.97	31.12.97
		հազ. դրամ Գումարը
1. Դրամական միջոցներ	**811,612**	**438,329**
ա) դրամով	69,663	21,508
բ) արտարժույթով	741,949	416,821
2. Հաշիվներ թղթակից բանկերում	**6,163,511**	**1,270,100**
ա) դրամով Կենտրոնական բանկում	439,746	3,972
դրամով այլ բանկերում	---	---
բ) արտարժույթով հանրապետությունում	157,855	---
արտարժույթով հանրապետությունից դուրս	5,217,144	820,115
արտարժույթով պարտադիր պահուստավորում Կենտրոնական բանկում	348,766	446,013
3. Արժեթղթեր, փայամասնակցություն	**2,898,500**	**3,035,351**
այդ թվում պետական կարճաժամկետ պարտատոմսեր	2,898,500	3,035,350
4. Վարկային ներդրումներ	**1,199,952**	**1,333,064**
այդ թվում արտարժույթով	1,054,008	1,330,583
5. Բանկերին տրված վարկեր	---	---
6. Դեպոզիտներ այլ բանկերում	**25,055**	**4,038,896**
7. Լիզինգ	---	---
8. Ֆակտորինգ	---	---
9. Հիմնական միջոցներ	**1,125,051**	**1,169,147**
10. Շահույթի հաշվին օտարված միջոցներ	**123,766**	**154,196**
11. Այլ ակտիվներ	**454,126**	**96,930**
12. Նախորդ տարիների վնաս	**790,496**	**208,022**
Հաշվեկշիռ	**13,592,069**	**11,744,035**
Պասիվ		
1. Կանոնադիր կապիտալ	**2,437,600**	**2,437,600**
2. Պահուստային ֆոնդ	---	---
3. Այլ ֆոնդեր	**130,345**	**159,878**
4. Հաճախորդների հաշիվների միջոցներ	**7,958,777**	**7,080,625**
այդ թվում արտարժույթով	7,331,351	6,620,052
5. Թղթակից բանկերի հաշիվներ	**54,248**	**45,028**
6. Կազմակերպությունների, ձեռնարկությունների դեպոզիտներ	**386,097**	**462,729**
7. Քաղաքացիների ավանդներ	**504,392**	**651,556**
այդ թվում արտարժույթով	504,392	595,306
8. Այլ բանկերից ստացված վարկեր	**501,100**	---
9. Ընթացիկ շահույթ	**531,526**	---
10. Կրեդիտորներ եւ այլ պարտավորություններ	**942,708**	**796,314**
15. Վարկային հնարավոր կորուստների պահուստային ֆոնդ	**145,276**	**110,305**
Հաշվեկշիռ	**13,592,069**	**11,744,035**

Հայաստանի Հանրապետության Կենտրոնական բանկի կողմից սահմանված բանկերի գործունեության կարգավորման տնտեսական նորմատիվների

ՀԱՇՎԱՐԿ

Հավելված 1

Ցուցանիշների անվանումը	*Սահմանված տնտեսական նորմատիվի մեծությունը*	*Տնտեսական նորմատիվի փաստացի մեծությունը առ 1 հուլիսի 1997* 30.09.97	31.12.97
Ընդհանուր կապիտալի եւ ռիսկով կշռված ակտիվների գումարների միջեւ սահմանային հարաբերակցությունը (Ն11)	Նվազագույն թույլատրելի մեծությունը 1997 թ. հունվարի 1-ից՝ 8%	69.16%	61.76%
Հիմնական կապիտալի եւ ռիսկով կշռված ակտիվների գումարների միջեւ սահմանային հարաբերակցությունը (Ն21)	Նվազագույն թույլատրելի մեծությունը 1997 թ. նոյեմբերի 1-ից՝ 6%	78.53%	68.30%
Բարձր իրացվելի ակտիվների եւ ընդհանուր ակտիվների գումարների միջեւ սահմանային հարաբերակցությունը (Ն12)	Նվազագույն թույլատրելի մեծությունը՝ 25%	81.44%	60.49%
Բարձր իրացվելի ակտիվների եւ ցպահանջ պարտավորությունների միջեւ սահմանային հարաբերակցությունը (Ն22)	Նվազագույն թույլատրելի մեծությունը 1997 թ. հունվարի 1-ից՝ 30%	122.60%	91.61%
Մեկ փոխառուի ռիսկի առավելագույն չափը (Ն 3)	Առավելագույն թույլատրելի մեծությունը չպետք է գերազանցի ընդհանուր կապիտալի 25%-ը (1997 թ. հուլիսի 1-ից 1998 թ. հունվարի 1-ը)	13.55%	20.74%
Բանկի հետ կապված բոլոր անձանց գծով ռիսկի առավելագույն չափը (Ն24)	Մինչեւ 1998 թ. հունվարի 1-ը՝ 100%	1.37%	1.16%
Բանկի հետ կապված մեկ անձի գծով ռիսկի առավելագույն չափը (Ն14)	Մինչեւ 1999 թ. հունվարի 1-ը՝ 10%	1.37%	1.15%

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Բանկի եկամուտների եւ ծախսերի վերաբերյալ

Եկամուտներ

հազ. դրամ

ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	Նախորդ ժամանակաշրջան	Հաշվետու ժամանակաշրջան
Դրամական վարկերից եւ դեպոզիտներից ստացված տոկոսներ	56,266	93,663
Արտարժութային վարկերից եւ դեպոզիտներից ստացված տոկոսներ	365,911	489,070
Ստացված կոմիսիոն գումարներ	386,899	521,408
Ծախսերի փոխհատուցումը հաճախորդների կողմից		
Լիզինգից, ֆակտորինգից, տրաստային գործառնություններից ստացված եկամուտներ		
Արտարժութային գործառնություններից ստացված եկամուտներ	239,978	342,284
Արժեթղթերով գործառնություններից ստացված եկամուտներ	648,205	845,493
Մատուցված ծառայությունների դիմաց ստացված գումարներ	12,059	16,272
Նախկինում պահուստաֆոնդի հաշվին դուրս գրված վարկի վերադարձում		73,218
Անցած տարիների գործառնություններից ստացված տոկոսներ եւ կոմիսիոն գումարներ		
Այլ եկամուտներ	151,303	212,802
այդ թվում ա) վարկերի պահուստաֆոնդից վերադարձված գումարներ	140,446	201,945
բ)		
Ընդամենը եկամուտներ	1,860,621	2,594,210

Ծախսեր

ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	Նախորդ ժամանակաշրջան	Հաշվետու ժամանակաշրջան
Ներգրավված միջոցների դիմաց դրամով վճարված տոկոսներ	22,188	28,243
Ներգրավված միջոցների դիմաց արտարժույթով վճարված տոկոսներ	234,092	279,079
Վճարված կոմիսիոն գումարներ	14,867	23,001
Հաճախորդների համար ծախսեր		
Լիզինգի, ֆակտորինգի, տրաստային գործառնությունների գծով ծախսեր		
Արտարժութային գործառնությունների գծով ծախսեր	15,830	15,980
Արժեթղթերով գործառնությունների գծով ծախսեր		
Ամորտիզացիոն հատկացումներ եւ մաշվածք	77,295	106,315
Մասհանումներ վարկերի հնարավոր կորուստների պահուստաֆոնդին	275,546	377,888
Անցած տարիների գործառնությունների գծով վճարված տոկոսներ եւ կոմիսիոն գումարներ		
Այլ ծախսեր	37,940	48,259
այդ թվում ա) արտարժույթի փոխանակման ծախսեր	20,638	25,853
բ)		
Ընդամենը 970	677,758	878,765
Աշխատավարձի ֆոնդ	390,086	537,032
Գործուղման ծախսեր	13,612	35,744
Այլ ծախսեր	247,639	321,253
այդ թվում ա) կոմպյուտերային համակարգի պահպանման ծախսեր	25,547	55,909
բ) խորհրդատվական եւ աուդիտի ծախսեր	13,888	41,657
Ընդամենը 971	651,337	894,029
Ընդամենը ծախսեր	**1,329,095**	**1,772,794**

ԲԱՆԿԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՎԵՐԱԳՐՎՈՂ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐ ԵՎ ԾԱԽՍԵՐ

Եկամուտներ

հազ. դրամ

ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	Նախորդ ժամանակաշրջան	Հաշվետու ժամանակաշրջան
Արժեթղթերի եւ փայամասնակցության գծով եկամուտներ		
Արտարժութային գործառնությունների գծով դրական փոխարժեքային տարբերություններ		
Ստացված տույժեր, տուգանքներ, փոխհատուցումներ		
Նախորդ տարիների շահույթ		
Նախկինում վնասներով դուրս գրված վարկի վերադարձում		
Գրավի իրացումից ստացված եկամուտներ		
Այլ եկամուտներ		
Ընդամենը	0	0

Ծախսեր

հազ. դրամ

ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	Նախորդ ժամանակաշրջան	Հաշվետու ժամանակաշրջան
Վճարված տույժեր, տուգանքներ		
Գանձման համար ոչ ենթակա դեբիտորական պարտքերի դուրսգրումից վնասներ		
Արտարժութային գործառնությունների գծով բացասական փոխարժեքային տարբերություններ		238,942
Այլ ծախսեր		
Ընդամենը	0	238,942

Հաշվեկշռային շահույթ (վնաս)-582,474

Հարկվող շահույթ-0

ՇԱՀՈՒՅԹԻ ԲԱՇԽՈՒՄԸ

Ցուցանիշների անվանումը	%	Գումար (հազ. դրամ)
Շահույթից մասհանումներ		0
- վճարումներ բյուջեին		0
- պահեստային ֆոնդ		0
- կուտակման ֆոնդ		0
- սպառման ֆոնդ		0
- բաժնետերերի (փայատերերի) շահաբաժիններ		0
- այլ բաշխումներ		
- չբաշխված շահույթ	100.0%	582,474
Ընդամենը	100,0%	582,474

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

hատուկ դասընթացների բաժինը

hրավիրում է մասնակցելու

1998 թ.-ի հեռեւյալ

համակարգչային դասընթացներին

- **Ծանոթություն DOS, NORTON COMMANDER, WINDOWS համակարգչային միջավայրերին,** — հունվարի 20-ին եւ 22-ին
- **WORD 6.0 FOR WINDOWS, առաջին փուլ,** — հունվարի 27-ին եւ 29-ին
- **WORD 6.0 FOR WINDOWS, երկրորդ փուլ,** — փետրվարի 3-ին եւ 5-ին
- **EXCEL 5.0 FOR WINDOWS, առաջին փուլ.** — փետրվարի 10-ին եւ 12-ին
- **EXCEL 5.0 FOR WINDOWS, երկրորդ փուլ.** — փետրվարի 17-ին եւ 19-ին
- **ACCESS 2.0 FOR WINDOWS, առաջին փուլ.** — փետրվարի 24-ին եւ 26-ին
- **ACCESS 2.0 FOR WINDOWS, երկրորդ փուլ.** — մարտի 3-ին եւ 5-ին

Վերը նշված դասընթացների *տեւողությունը. ժամը 15:00-19:15*
վարձը. 18 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ

- **INTERNET-ի դասընթաց.** *մարտի 10-ին, 12-ին, 17-ին եւ 19-ին*
ժամը՝ 15:00-19:15
վարձը՝ 25 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ

- *Դասերը կընթանան հայերեն լեզվով (անհրաժեշտության դեպքում՝ նաեւ անգլերեն):*
- *Դասընթացները տեղի կունենան Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի (ՀԱՀ) 34ա սենյակում:*
- *Վճարման եւ գրանցման համար դիմել ՀԱՀ-ի 19ա սենյակ, ժամը 9:30-17:30:*
- *Յուրաքանչյուր փուլում կընդգրկվեն առաջին 15 գրանցվածները:*
- *Այն դիմորդները, ովքեր միանգամից կգրանցվեն չորս եւ ավելի փուլերի, կվճարեն 10 տոկոս զեղչ:*

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել ☎ *27-16-58*

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

2 սենյականոց բնակարան Դեկաբրիստների փ. 5/3 հարկում:

Զանգահարել 24-25-88

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

4 սենյականոց բնակարան 115/70 քմ, Չարենցի 52, 3 հարկանի քարե շենքի 2-րդ հարկում:

Հեռ.՝ 55-66-56

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

4 սենյականոց բնակարան *(Դավիթաշեն, II թաղամաս, 3-րդ շենք, բն. 4):*

Զանգահարել 72-89-83

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

2 սենյականոց բնակարան, Ֆրունզեի փ. շենք 6, 34 բն., 5 հարկանի շենքի 5-րդ հարկում:

Հեռ. 44-97-40, 58-18-41

Robin Generators **RGX3500**

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ

բենզինով աշխատող միաֆազ էլեկտրագեներատորներ: ☎ 529353

հաճախակ.	ժամկ. հզ.	նոմ. հզ.	աշխ. ժամ	տարող.
50 Հց	3.0 կվտ	2.5 կվտ	7.1 ժ	13 լ
60 Հց	3.5 կվտ	3.0 կվտ	6.1 ժ	

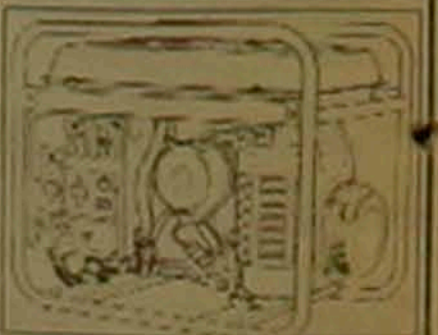

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (589167, 581351) - պարբերաբար հրատարակվող տեղեկագրերով - մագնիսական սկավառակներով - INTERNET ցանցով (http://www.arminco.com/spyur)

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 737. Տպաքանակը 3000. Ստորագրված է տպագրության 13.01.1998. Գինը՝ 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@